

2019
Utdannings- og
forskningsmelding

Innhold

1	Forord fra viserektorene	3
1.1	Hovedutfordringer 2019	4
1.2	Utfordringer etter utbrudd av Covid-19	4
1.3	Nøkkeltall for UiA	5
2	Utdanning	6
2.1	Studieportefølje	6
2.2	Søkertall	7
2.3	Studenttall	8
2.4	Kandidattall	10
2.5	Gjennomstrømming	12
2.6	Studiepoengproduksjon	13
2.7	Internasjonalisering	15
2.8	Studenter i praksis	16
3	Forskerutdanning	18
3.1	Oversikt over egne program og spesialiseringer	18
3.2	Reakkreditering av ph.d.-program	19
3.3	Ph.d.-kandidater ved UiA	19
3.4	Uteksaminerte kandidater	22
4	Forskning	25
4.1	Vitenskapelig publisering og kunstnerisk utviklingsarbeid	25
4.2	Eksternt finansiert virksomhet	27
4.3	Toppforskningssentre ved UiA	40
4.4	Forskningsetikk	41
4.5	Åpen forskning	41
5	Tematisk del: Alumni	46
5.1	UiA Alumni	46
5.2	Tilbud og aktiviteter på institusjonsnivå	47
5.3	Aktiviteter i fagmiljøene	48
5.4	Utfordringer	48
6	Tematisk del: Førstesemestertiltak	49
6.1	Frafall første året	49
6.2	God start UiA	49
6.3	Andre tiltak på institusjonsnivå	50
6.4	Studiestart	50
6.5	Fakultetsvise tiltak	50
6.6	Utfordringer knyttet til førsteårstiltak	51

Forord fra viserektorene

UiA er inne i en fase hvor utdanningsveksten flater ut og utfordringene i mindre grad er knyttet til sterk studentvekst og i større grad til videreutvikling av studieporteføljen. Ved UiA er det stort fokus på kvalitet i undervisningen og på å legge til rette for at studentene skal lykkes i sitt utdanningsløp.

I strategiplanen som UiA-styret vedtok i 2016 var ett av hovedsatsingsområdene Læring og utdanning for fremtiden (LUF). I 2019 startet vi arbeidet med å videreføre arbeidet med en fremtidsrettet utdanningsledelse. Vi har ambisjoner om høy kvalitet på våre utdanningsprogrammer og på studentenes læring. Dette arbeidet er en viktig del av videreutviklingen av vår satsning på det universitetspedagogiske området med et fra pedagogisk utviklings- og læringscenter - UIA PULS.

Det siste året ble det også gjort et stort arbeid i forbindelse med at NOKUT hadde tilsyn med vårt kvalitetssystem. Hele organisasjonen har bidro i prosessen. Sammen har vi skapt en kultur for kvalitet i våre utdanninger.

UiAs forskerutdanninger, målt etter både aktive kandidater og uteksaminerte kandidater, er i relativt sterk vekst ved samtlige fakulteter. Vi har nå opparbeidet en tilstrekkelig kritisk masse av kandidater ved alle våre ph.d.-programmer. Det er fremdeles kapasitet til å øke antall stipendiater og andre ph.d.-kandidater I tillegg til det vi får tildelt gjennom departementet, bør vi søke å øke andelen av rekrutteringsstillinger ytterligere ved hjelp av andre ordninger i både Forskningsrådet, EUs rammeprogram og andre eksterne kilder. Ved UiA jobbes det aktivt og godt med å sikre at doktorgradsprogramene har en god struktur, helhet og kvalitet, og at rammene rundt ph.d.-kandidatene er gode.

Forskningsvirksomheten ved UiA har vært i sterk vekst siden universitetsakkrediteringen i 2007, målt etter både antall publiseringspoeng og anslag på FoU-utgifter ved UiA. Mye av økt finansiering av forskningsvirksomheten er hentet fra en vekst i vitenskapelige stillinger som resultat av vekst i studiefinansiering. Utdanningsveksten flater nå ut, og utsiktene til andre økninger i bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet er usikre. Skal UiA øke sin forskningsvirksomhet må vi derfor lykkes bedre, og over tid, på de eksterne konkurransearenaene for forskningsmidler. Vi trenger å søke flere eksterne prosjekter og øke kvaliteten på de søknadene vi sender. Vi har litt igjen før vi når våre ambisjoner på dette området.

I UFM 2018 ble fakultetenes arbeid med nyskaping og samfunnskontakt særlig belyst som eget tema. Fakultetene rapporterer i sine kvalitetsrapporter om økt innsats for å styrke studentenes tilknytning til arbeidslivet under studiene og tilrettelegging for økt etter- og videreutdanning. Eksterne tilbakemeldinger fra arbeids- og samfunnsliv viser at UIA har opparbeidet en solid posisjon i regionen, med økende forventninger til samarbeid. Resultatene for 2019 tilsier imidlertid at vi trenger langsiktig og målrettet innsats for å øke universitetets nyskappingsaktiviteter, videreutvikle våre etter- og videreutdanningstilbud i tråd med arbeidslivets behov, samt styrke universitetets samarbeid med samfunns- og arbeidsliv i kommende strategiperiode. Samfunnskontakt og nyskappingsaktiviteter vil rapporteres enda mer eksplisitt i kommende utdannings- og forskningsmeldinger.

I denne utdannings- og forskningsmeldingen gis det noen nøkkeltall som beskriver utviklingen fra et institusjonsperspektiv.

1.1 Hovedutfordringer 2019

Innenfor utdanning

- Bedre studentrekrutteringen til gradsgivende program, spesielt til 2-årige masterprogram.
- Redusere frafall fra studiene første året.
- Videreutvikle kvalitetsarbeidet særlig på følgende områder:
  - » Studenter i praksis. Både nasjonalt og lokalt er praksisbegrepet og rammene for kvalitetsarbeid i stor grad knyttet til rammeplanstyrt praksis.
  - » Studieporteføljestyling, blant annet ved å sikre bedre dialog mellom fakultetene og eventuelt Avdeling for lærerutdanning i forbindelse med utvikling og revisjon av studieprogram og ved å videreutvikle styringsdialogen med universitetsledelsen.
- Øke antall eksterntfinansierte utdanningsprosjekter (Diku, Erasmus+ mm), herunder bedre samhandlingen mellom fellesadministrasjonen og fakultetene/ Avdeling for lærerutdanning i forbindelse med utlysninger og videreutvikle støttetjenester underveis i søknadsprosessen.
- Styrke kompetansen på bruk av varierte undervisnings- og vurderingsformer.
- Utvikle relevante tilbud for «Lære hele livet».
- Vektlegge bærekraftskompetanse, generiske ferdigheter, tverrfaglighet og globale utfordringer i studieporteføljen.

Innenfor forskerutdanning

- Videreutvikle helhetlige og sammenhengende doktorgradsprogram.
- Videreutvikle god og strukturert opplæring for ph.d.-veiledere og gode rammer rundt ph.d.-stipendiater.
- Øke antall eksterntfinansierte stipendiatstillinger.
- Opprettholde en gjennomføringsgrad for ph.d.-kandidatene som er minimum på sektorgjennomsnittet.

Innenfor forskning

- Øke gjennomslaget i eksterne konkurransearenaer for forskningsmidler, især Forskningsrådet og EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, og videreutvikle rammevilkår og en kultur som muliggjør dette.

- Styrke våre muligheter og vår evne til å påvirke utformingen av eksterne forskningsprogrammer og tilskuddsordninger både nasjonalt og internasjonalt
- Øke den åpne tilgangen til UiAs forskningspublikasjoner og forskningsdata, i tråd med skjerpede krav fra politiske myndigheter og andre finansieringskilder.

Innenfor alumni og førstsemestertiltak

- Organisering og struktur knyttet til arbeidet med førstsemestertiltak.
- Utvikle bærekraftige ordninger for kompetanseheving og incentiver for studentmentorer.

1.2 Utfordringer etter utbrudd av Covid-19

I mars 2020 ble hele universitets- og høyskolesektoren i Norge stengt ned. Utfordringene som både UiA og resten av sektoren står overfor ser derfor svært annerledes ut enn dem som kan beskrives gitt en analyse av ulike parametere per 2019. Selv om det ikke er gjennomført noen grundig kartlegging av effektene, kan det allerede nå skisseres at konsekvensene av Covid-19 gir UiA økende utfordringer knyttet til følgende aspekter:

- Internasjonalisering, både i form av studentutveksling og internasjonale gradsstudenter. Begrensningene i reisemuligheter har en usikker tidshorisont, og studenters tilbøyelighet til å velge utveksling og gradsstudier i andre land må forventes å ha endret seg.
- Digitalisering av undervisning og vurdering. Gradvis gjenåpning av campus gir utfordringer knyttet til å finne en hensiktsmessig kombinasjon av digital og fysisk undervisning og hvilke vurderingsformer som fortsatt bør være digitale.
- Kompetanseheving og tilrettelegging for høy kvalitet på digital undervisning og vurdering.
- Campusene er i stor grad tilrettelagt for å undervise store studentgrupper, og det må vurderes hvorvidt bygningsmassen gjenspeiler fremtidens behov for undervisningslokaler.

- Høy arbeidsledighet gir kraftig økning i etterspørselen etter kompetansehevingstiltak i form av etter- og videreutdanning.
  - Umiddelbar overgang til digital undervisning, samt tettere oppfølging av studenter i mindre grupper, vil føre til økt oppmerksomhet på undervisning for vitenskapelig ansatte. Studentenes progresjon er høyt prioritert. Dette kan gå ut over kapasiteten til forskningsvirksomhet, herunder publisering, søknader om ekstern finansiering og vedlikehold og etablering av forskingssamarbeid og nettverk. Slike virkninger vil imidlertid trolig variere mye på individnivå.
  - Manglende muligheter til fysiske møter, begrensninger på reisevirksomhet samt stor internasjonal usikkerhet, kan gjøre det krevende å etablere og vedlikeholde internasjonale forskingssamarbeid og nettverk.
- Samtidig kan og bør nye måter å samarbeide på over landegrenser utvikles.
- Manglende tilgang til nødvendig infrastruktur har allerede forsinket flere doktorgradsløp. Andre begrensninger på fysiske møter, utenlandsopphold mv. vil også kunne ha negativ effekt på doktorgradsløp og gi ytterligere forsinkelser eller vanskeligheter for gjennomføring. De samme faktorene kan også ha negativ påvirkning på pågående forskningsprosjekter og utvikling av nye forskningsprosjekter.
  - Stor usikkerhet rundt påvirkningen på UiAs økonomi.
  - Hvordan opprettholde og videreutvikle samskapingsvisjonen i en tid hvor mulighetene for å møtes i fellesskap, og over landegrenser, er sterkt begrenset.

1.3 Nøkkeltall for UiA

	2017	2018	2019
Førstevalgssøkere per studieplass SO1	2,0	2,1	2,0
Førstevalgssøker per studieplass 2-årig masterprogram	3,7	3,1	2,9
Registrerte studenter (personer høst)	12 839	13 201	13 054
• herav studenter på gradsgivende program	9 766	9 784	9 985
• herav årsstudier	1 239	1 153	1 107
• andel studenter på masterprogram (2-årige og erfaringsbaserte)	15,3 %	16,1 %	17,4 %
Antall kandidater	2 382	2 554	2 525
Ph.d.-stipendiater (doktorgradsavtaler)	250	252	345
Avlagte doktorgrader	26	37	41
Publiseringspoeng	801,2	792,5	891,7
• herav publiseringspoeng per faglig årsverk	1,15	1,04	1,04
Ansatte (årsverk)	1 210	1 304	1 440
Andel førstestillinger (årsverk) i UFF ² -stillinger	72,2 %	72,8 %	71,4 %
Andel BOA3 av inntekt fra bevilgninger	14,1 %	13,7 %	15,5 %
Statlig finansiering (KD og andre departement) (NOK 1000)	1 274 296	1 289 842	1 298 348
Total budsjetttramme (Sum driftsinntekter) (NOK 1000)	1 510 890	1 514 349	1 537 836

2 Utdanning

2.1 Studieportefølje

UiAs studieportefølje består av 83 gradsgivende studieprogram og 35 årsstudier. Fordeling på fakultet og studienivå vises i tabell¹.

Studieportefølje ved UiA 2019				
	Antall master-program 2-årige, og erfaringsbasert	Antall 5-årige integrerte masterprogram	Antall bachelor-program	Antall årsstudier
Helse- og idrettsvitenskap	6		5	6
Humaniora og pedagogikk	7		11	11
Kunstfag	3		5	4
Samfunnsvitenskap	6	1	6	5
Teknologi og realfag	9	1	9	6
Handelshøyskolen	4		3	1
Lærerutdanning	1	3	3	2
SUM UiA	36	5	42	35

Fakultetene og Avdeling for lærerutdanning arbeider kontinuerlig med utviklingen av sin portefølje. Studieprogram som ble vedtatt etablert i 2019² med sikte på oppstart høsten 2020 er:

- Teknologi, menneske og samfunn, 2-årig erfaringsbasert masterprogram
- Entreprenørskap, 2-årig masterprogram
- Fagdidaktikk for grunnskolens trinn 1-7, 2-årig masterprogram
- Fagdidaktikk for grunnskolens trinn 5-10, 2-årig masterprogram
- Videreutdanning i psykososial helse og rusrelatert arbeid, 60 studiepoeng

Styret etablerte i 2019 også en videreutdanning i miljøterapeutiske tilnæringsmåter på 30 studiepoeng.

Videreutdanningene i miljøterapeutiske tilnæringsmåter og i psykososial helse og rusrelatert arbeid tilbys også som spesialiseringer i masterprogrammet i psykososial helse.

I 2019 ble det vedtatt å legge ned bachelorprogrammet i reiseliv og bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon som ble tilbudt ved campus Grimstad, samt årsstudiet i samfunnsfag.

¹ Program som tilbys parallelt på begge campus er talt én gang. Det samme gjelder program som tilbys også som deltid/desentralisert. Masterprogram som tilbys både som 3+2 og 5-årig program inngår ikke tallene for 5-årige program. Studieprogram som utfases er utelatt fra oversikten.

² Masterprogrammene Teknologi, menneske og samfunn og Entreprenørskap ble fremmet for styret første gang i mai 2018, men endelig etableringsvedtak ble fattet i 2019.

2.2 Søkertall

2.2.1 Samordna opptak

Antall førsteprioritetssøkere til UiA i Samordna opptak økte med 3 % fra 2018 til 2019, mens søkningen nasjonalt falt med 2,3 %.

Søkertall i Samordna opptak ³			
	2017	2018	2019
Planlagte studieplasser	3242	3203	3390
1. prioritetssøkere	6625	6632	6825
1. prioritetssøkere pr plass	2,0	2,1	2,0
Andel 1. prioritetssøkere i SO	4,9 %	4,7 %	4,9

UiA hadde første gangs opptak til 5-årig masterprogram i barnevern i 2019. Dette bidro til vekst i søkertallene og til at UiA fikk en marginalt høyere andel av førsteprioritetssøkerne nasjonalt. Økning i antall studieplasser medførte at antall førsteprioritetssøkere pr plass gikk ned til 2,0 selv om antall søkere økte. Dette fordeler seg med 2,7 søkere pr plass på 5-årige masterprogram, 2,2 søkere pr plass på bachelorprogram og 1,3 søkere pr plass på årsstudier. De tre største fagområdene ved UiA - helsefag, lærerutdanning og økonomi og administrasjon - har positiv vekst i antall søkere, mens nasjonalt er veksten negativ eller nær null for de samme fagområdene. Søkning til teknologiske fag har hatt nedgang ved UiA flere år på rad og en noe sterkere nedgang enn nasjonale trender.

2.2.2 Lokalt opptak

Lokalt opptak (LO) omfatter alle 2-årige masterprogram og andre påbyggingsstudier og halvårsstudier. Det er også lokalt opptak til studier med opptaksprøve og

til spesialtilpassede ingeniørutdanninger (TRES og Y-vei). En søknad i lokalt opptak sendes direkte til institusjonen, det vil si at en førsteprioritetssøker i LO ikke kan sammenlignes med en førsteprioritetssøker i SO. Søkertall for opptak til enkeltemner, til EVU-program og for internasjonale gradsstudenter vil også inngå i totalt søkertall i lokalt opptak, men videre kommenteres i hovedsak søkertallene til ordinære gradsprogram og årsstudier.

Antall 1.prioritetssøkere i Lokalt opptak HØST			
	2017	2018	2019
Årsstudier	869	1 028	519
Bachelorprogram	776	967	737
Masterprogram	2 444	2 690	2 630

Nedgang i søkertallene til bachelorprogram skyldes i hovedsak at tilbudet om distriktsvennlig sykepleie kun har opptak hvert tredje år. Førrige opptak var i 2018. Nedgang i søkertallene for årsstudier skyldes i all hovedsak nedgang i søkertallene til PPU grunnet overgang til mastergrad som opptakskrav fra og med 2019. Søkning til 2-årige masterprogram har falt til tross for at det er opprettet flere nye studieprogram i 2019. Noe av nedgangen skyldes imidlertid også masterprogram med opptak annethvert år.

Det er en sterk vekst i antall søkere i internasjonalt opptak (søkere fra utenfor EU). Det skyldes blant annet at bachelorprogrammet i utviklingsstudier åpnet for søkere fra utenfor EU i 2019. Utfordringen med søkerne i internasjonalt opptak er at en relativt lav andel av disse er kvalifisert og enda færre velger å takke ja og registrere seg som student. I 2019 var det i overkant av 1100 søkere i internasjonalt opptak, mens kun 36 av disse endte opp som studenter ved UiA.

³ Kilde: Samordna opptak; søkertall pr 15. april

2.2.3 Søkertall - trender

I perioden fra 2015 til 2019 har det vært vekst i søkertallene til UiA, men veksten har vært avtakende. Avtakende vekst kombinert med opprettelse av flere nye studieplasser bidrar til at antall førsteprioritetssøkere pr studieplass har falt jevnt i perioden for alle studietyper med unntak av 5-årige masterprogram.

1.prioritetssøker pr plass

	Samordna opptak		Lokalt opptak	
	2015	2019	2015	2019
1.prioritetssøker pr studieplass*	2,3	2,0	3,9	2,9
• til årsstudier	1,3	1,3	5,1	3,4
• til bachelorprogram	2,9	2,1	3,7	2,7
• til masterprogram 5-årig	2,0	2,8		
• til masterprogram 2-årig			4,1	3,0

*Merk at 1.prioritetssøker pr plass har ulike definisjon i SO og i LOK

I opptaksprosessen vurderes det om søkerne er kvalifisert, det sendes ut tilbud om studieplass og søkerne må deretter takke ja til studieplass og registrere seg som studenter. Analyser av søkertallene viser at

- om lag 30 % av søkerne til gradsgivende program ikke er kvalifisert. Andelen er stabil over tid.
- andel søkere som takker ja til tilbud om studieplass er lav og fallende, spesielt på 2-årige masterprogram.
- andel søkere som har takket ja til studieplass og som registrerer seg som student er også lav, men stabil over tid.

Andre institusjoner opplever også en fallende studietilbøyelighet hos søkerne, men nivået ved UiA ser ut til å være noe lavere for 2-årige masterprogram enn ved andre sammenlignbare institusjoner.

2.3 Studenttall

2.3.1 Antall studenter nasjonalt

Antall studenter ved andre universitet har endret seg betydelig de siste årene som følge av gjennomførte fusjoner og ved at flere institusjoner har fått universitetsstatus. I tabell vises utviklingen i antall studenter ved andre institusjoner og samlet studenttall i sektoren.

Antall registrerte studenter HØST⁴

	2017	2018	2019
NTNU	40 180	41 145	41 965
Universitetet i Oslo	28 025	27 915	27 505
OsloMet		20 635	21 025
Universitetet i Sørøst-Norge		18 230	17 955
Universitetet i Bergen	17 470	18 050	18 465
Universitetet i Tromsø	16 475	16 745	16 655
Universitetet i Agder	12 825	13 195	12 995
Universitetet i Stavanger	11 405	11 805	11 560
Nord universitet	11 840	11 435	11 090
NMBU	5 260	5 325	5 670
SUM hele UH-sektor	273 271	275 610	279 197

Målt etter antall studenter er UiA syvende største universitet i sektoren med nær 13 000 studenter høsten 2019.

Høsten 2019 opplevde UiA for første gang fallende studenttall etter fullført studentopptak, og det ble etter bestilling fra Universitetsstyret gjennomført analyser av utviklingen i studenttall og søkertall både lokalt og nasjonalt for å gi noe mer utfyllende informasjon om utviklingen i studenttallet.

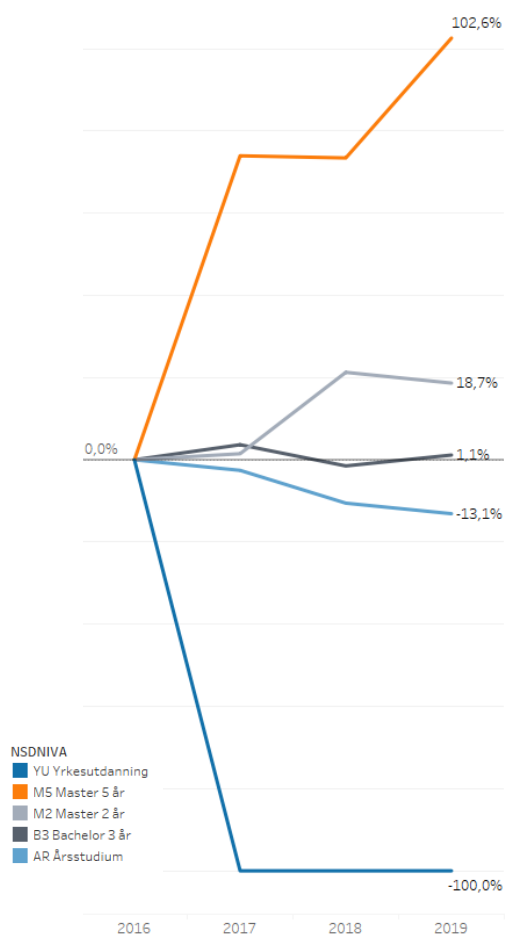
Nedgang i studenttall kan i stor grad forklares med lavere opptakstall i 2019. Etter fullført studentopptak høsten 2019 hadde UiA en nedgang i antall opptatte studenter på 2,2 % mot en nedgang i sektoren totalt på 0,5 %. Det er stor variasjon mellom de ulike institusjonene i sektoren, hvor noen av de andre universitetene opplever en økning i antall opptatte studenter og andre har nedgang.

2.3.2 Studentopptak UiA

Studentopptak ved UiA høsten 2019 viste en nedgang på 2,2 % mot en gjennomsnittlig nedgang for alle universitetene på 1 %.

Ved UiA er det i hovedsak nedgang i opptakstall til kortere studieprogram på lavere grads nivå, på EVU-program og opptak av enkeltemnestudenter. Årlig vekst i opptak til gradsgivende program og årsstudier vises i figur under.

⁴ Kilde: DBH; registrerte studenter, totalt.

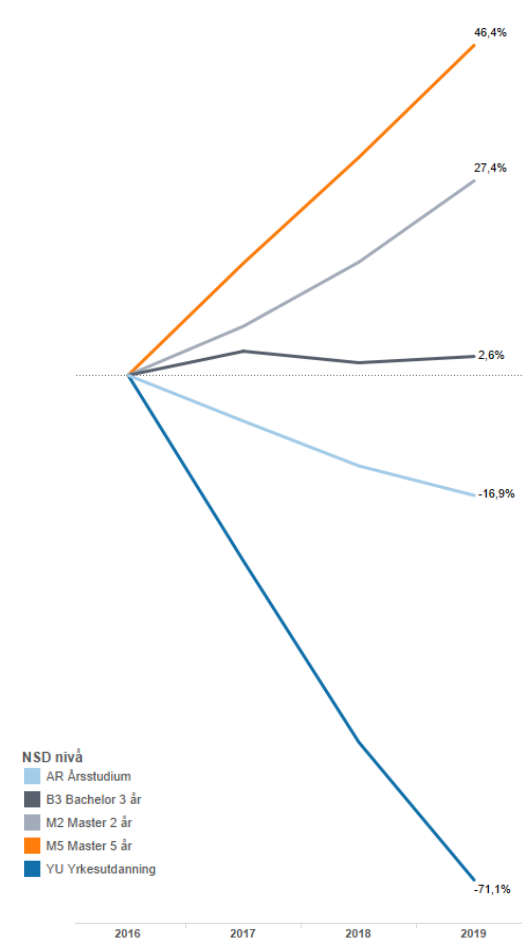

Figur 2.1: Aggregert vekst i studentopptak fordelt på studienivå

Som vist i figuren, er den største endringen knyttet til utfasing av 4-årige lærerutdanninger (YU) samt innfasing av 5-årige lærerutdanninger (M5). Utover dette vises en svak vekst for opptak til bachelorprogram og en negativ vekst i opptak til årsstudier. 2-årige masterprogram har over flere år hatt en kapasitetsøkning, noe som har gitt seg utslag i sterk vekst i opptakstallene. I 2019 flater imidlertid kurven ut og veksttakten blir lavere. Bakgrunnsforliggende tall viser at vekst i opptakstall til 2-årige masterprogram er lavere enn kapasitetsoppbygging i form av nye studieprogram og økt antall studieplasser. Dette medfører en økende tendens til ledig kapasitet på 2-årige masterprogram.

2.3.3 Studienivå

Aggregert vekst i samlet studenttall på ulike studienivå vises i figur under. Her er studenter på studietilbud av mindre omfang enn årsstudier samt erfaringsbaserte masterprogram utelatt.

Figur 2.2: Aggregert vekst i studenttall fordelt på studienivå

Som vist i figur, er det en svak positiv vekst i studenttallet på bachelornivå og en langt sterkere vekst på 2-årige masterprogram. Vekst i 5-årige masterprogram skyldes i all hovedsak innfasing av nye 5-årige lærerutdanninger, parallelt med utfasing av 4-årig lærerutdanning (YU). Siden 2017 har det vært negativ vekst i antall studenter på årsstudier. Samlet sett er det en svak økning i antall studenter på gradsgivende program på 2,2 % siden 2017, men det er en lavere vekst enn forventet gitt antall nye opprettede studieplasser og innfasing av ny 5-årig lektorutdanning⁵.

Kjønnsfordeling for studentene er på overordnet nivå svært stabil og vil i stor grad kunne forklares ut fra studieporteføljen. Det er relativt mange studieprogram med skjev kjønnsfordeling, og flere fakultet har iverksatt ulike tiltak for å jevne ut kjønnsbalansen på programmene. Det vises til omtaler av studieprogram og/eller fagområder i fakultetenes kvalitetsrapporter.

⁵ Sak 151/19 Universitetsstyret

2.3.4 Studenter på etter- og videreutdanning

Nær 15 % av registrerte studenter ved UiA er studenter på etter- og videreutdanningsprogram, det vil si eksternfinansierte program som er studiepoenggivende. De fleste EVU-program er små program av kortere varighet, og årlig studentoptak vil derfor i hovedsak påvirke aktivitetsnivået innværende år. Sentrale nøkkeltall for antall studenter vises i følgende tabell.

Antall studenter på etter- og videreutdanning			
	2018	2019	2019
Registrerte studenter HØST	1 914	1 844	3390
Startende studenter VÅR	219	409	6825
Startende studenter HØST	1 232	1 218	2,0

Totalt antall registrerte studenter på etter- og videreutdanning gikk marginalt ned i 2019 (høstsemester), men det var flere personer som startet på et EVU-tilbud vår og høst samlet sett. Bakgrunnstall viser at antall søkere økte, og de fleste av disse var kvalifiserte og fikk tilbud om studieplass. Andel søkere som startet på et studietilbud innenfor EVU falt fra 71 % i 2018 til 59 % i 2019. For en mer detaljert fremstilling av aktivitetsnivået knyttet til EVU vises det til fakultetenes kvalitetsrapporter.

2.4 Kandidattall

2.4.1 Antall kandidater nasjonalt

Antall uteksaminerte kandidater ved universitetene har hatt en jevn vekst som vist i tabell under. I tabell vises uteksaminerte kandidater som gir uttelling i finansieringssystemet, det vil si inkludert kandidater med praktisk-pedagogisk utdanning⁶.

Antall kandidater ⁷				
	2017	2018	2019	Vekst 2019
Nord	1 924	2 054	2 048	-0,3 %
NMBU	1 265	1 170	1 214	3,8 %
NTNU	7 572	7 769	7 881	1,4 %
OsloMet		4 150	4 328	4,3 %
UiA	2 375	2 469	2 533	2,6 %
UiB	2 829	2 968	3 264	10,0 %
UiO	4 868	4 931	4 980	1,0 %
UiS	2 286	2 323	2 524	8,7 %
USN		3 162	3 300	4,4 %
UiT	2 803	2 716	2 835	4,4 %

Ved UiA har veksten vært på 2,5 % i 2019, en lavere vekst enn majoriteten av universitetene. Det er stor variasjon i sektoren knyttet til hvor høy andel kandidater som uteksamineres på ulike studienivå, og av institusjoner som har fått universitetsstatus de senere år er det UiS som peker seg ut med høyest andel kandidater som uteksamineres fra høyere nivå og 5-årige profesjonsutdanninger. I tabellen vises andel kandidater som er uteksaminert på lavere nivå ved universitetene.

Andel kandidater på lavere nivå i 2019 ⁸	
OsloMet	84 %
USN	81 %
Nord	79 %
UiA	75 %
UiS	67 %
UiT	64 %
NTNU	54 %
UiB	50 %
UiO	45 %
NMBU	33 %

UiA har hatt et stabilt nivå de siste tre årene med om lag 75 % av uteksaminerte kandidater på lavere nivå. Det forventes at andelen vil falle noe etter hvert som 5-årige lærerutdanninger innføres.

2.4.2 Fakultetsfordeling og studienivå

Antall kvalifikasjoner på ulike studienivå for 2019 vises i tabell. Kvalifikasjoner for årsstudium inkluderer kun PPU-utdanninger.

Kvalifikasjoner 2019		
	antall	vekst
Årsstudium PPU	108	-16,9 %
Bachelor 3 år	1 623	-2,8 %
Master 2 år	520	-2,1 %
Master 5 år	68	74,4 %
Master erfaringsbasert	82	10,8 %
Yrkesutdanning 4 år	132	0,8 %

Som det framgår av tabellen, er det lavere antall kvalifikasjoner på bachelorprogram, og dette skyldes lavere produksjon ved mange av fakultetene. Det er også nedgang på 2-årige masterprogram. På 5-årige masterprogram er det vekst i antall kandidater, noe som i hovedsak skyldes at 2019 er første året man uteksaminerer kandidater fra 5-årig lektorprogram. Det er

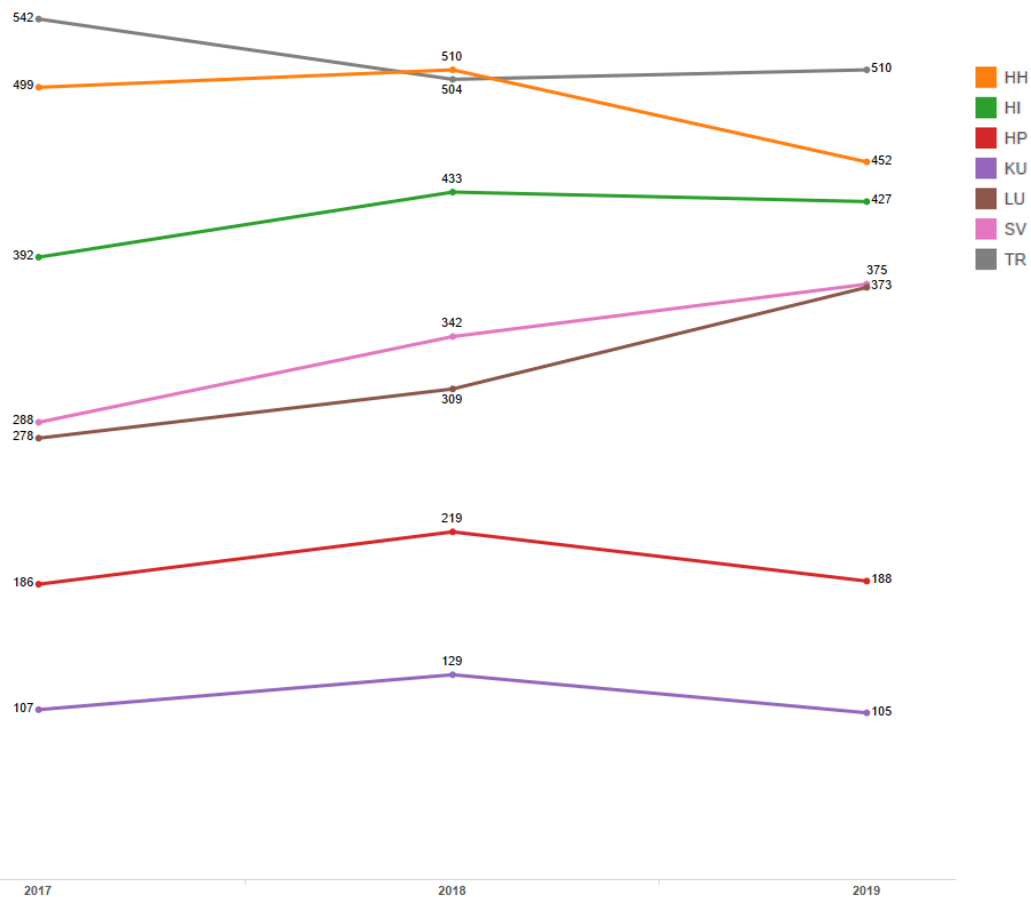
⁶ Tallene avviker fra nøkkeltallene som oppgis i innledningen. Dette skyldes avvik ved innrapportering av kandidater til DBH.

⁷ Kilde; DBH, Kandidater som gir uttelling i finansieringssystemet. Totalt, dvs. inkludert eksternfinansierte.

⁸ Kilde; DBH, Kandidater som gir uttelling i finansieringssystemet. Totalt, dvs. inkludert eksternfinansierte

lavt antall og stor variasjon på uteksaminerte kandidater på erfaringsbaserte masterprogram, det er vekst på masterprogram i ledelse (Fakultet for samfunnsvitenskap) og nedgang på MBA (Handelshøyskolen).

I figuren under vises kandidatproduksjon de siste tre årene pr fakultet.

Figur 2.3: Kandidatproduksjon fordelt på fakultet

- Handelshøyskolen har fallende kandidatproduksjon både på bachelor- og masternivå.
- Fakultet for samfunnsvitenskap har vekst, noe som i noen grad skyldes økt opptak av studenter over flere år. Felles nordisk mastergrad har også uteksaminert kandidater for første gang i 2019.
- Avdeling for lærerutdanning har vekst som i hovedsak er knyttet til første gangs uteksaminering på 5-årig lektorprogram og første gangs uteksaminering på Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Det er noe nedgang i kandidater på PPU på grunn av noe lavere opptak av studenter.
- Fakultet for humaniora og pedagogikk har litt fallende produksjon. Ved dette fakultetet er det flere studieprogram som ikke har opptak hvert år, noe som medfører generell variasjon. Fakultetet har mange studieprogram med svært lav kandidatproduksjon pr år, både på bachelornivå og på masternivå.
- Ved Fakultet for teknologi og realfag er kandidatproduksjonen relativt stabil. Det er svært lav kandidatproduksjon på studieprogram innenfor matematiske fag.
- Fakultet for kunsthøgskolen har noe fallende produksjon, noe som i hovedsak skyldes fallende antall kandidater på masternivå.
- Ved Fakultet for helse- og idrettsvitenskap vil kandidatproduksjonen, spesielt på masternivå, variere, ettersom masterprogram i spesialsykepleie har opptak annethvert år. Hovedtyngden av kandidatene som uteksamineres fra fakultetet er fra Institutt for sykepleie.

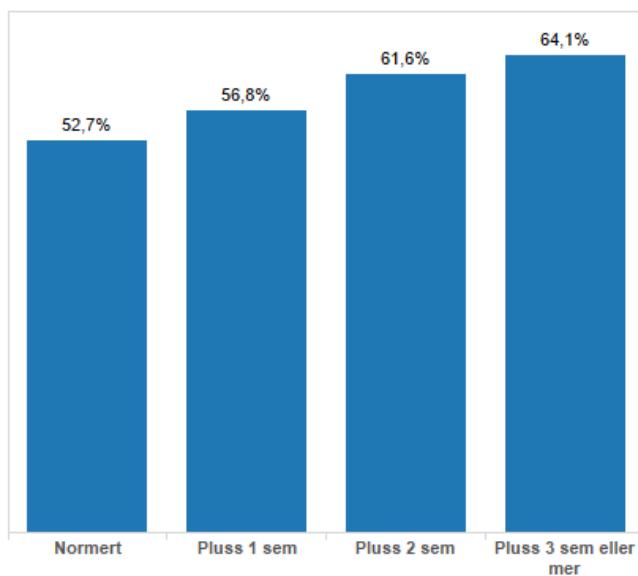
2.5 Gjennomstrømming

2.5.1 Studienivå

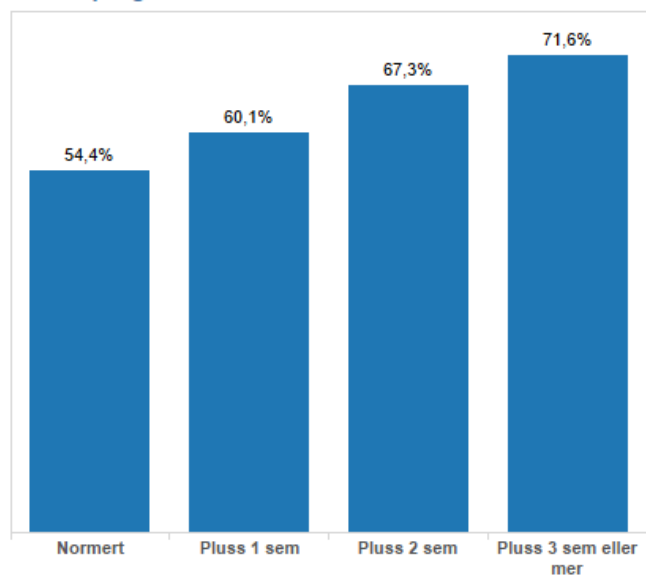
Andel studenter som gjennomfører på normert tid våren 2019 viser en positiv utvikling, og UiA har en høyere andel studenter som gjennomfører studieprogrammet på normert tid enn gjennomsnittet i sektoren. Noe av dette skyldes sammensetningen av studieporteføljen, men også at det over flere år er satt i gang tiltak for å

øke gjennomstrømmingen og for å øke andel studenter som fullfører. Ikke alle studenter fullfører på normert tid. Figuren under viser gjennomsnittlig fullføringsandel for de tre foregående studentkullene som har vært tatt opp på henholdsvis bachelor- og masterprogram. Kolonnene i figurene viser aggregerte fullføringsandeler på normert tid, og ved henholdsvis ett, to og tre eller flere semester utover normert tid.

Fullføringsandel bachelorprogram

Fullføringsandel 2-årig masterprogram
Deltidsprogram er utelatt fra oversikten

Figur 2.4: Fullføringsandel for bachelor- og masterprogram

På bachelornivå er det, i tillegg til de som fullfører på normert tid, om lag 11 % av studentene som fullfører, men de bruker noe lengre tid. Tilsvarende er det på masternivå om lag 17 % av studentene som bruker lengre enn normert tid på å fullføre studieprogrammet.

Frafall fra grunnstudier (bachelorprogram og 5-årig masterprogram) er spesielt høyt det første studieåret. For UiA har frafall fra bachelorprogram vært på om lag 22 % ved starten av tredje semester. Høyt frafall det første året er utgangspunktet for UiAs satsing på førstesemester- og førsteårstiltak spesielt for studenter på grunnstudier. Dette omtales nærmere i kapittel 6.

Det er stor variasjon på fullføringsandelen mellom de ulike studieprogrammene, og det er gjennomført en rekke analyser for å avdekke samvariasjon mellom fullføringsandel og andre faktorer. Hovedfunnene er at

fullføringsandel er høyere hos

- studenter med gode karakterer fra videregående skole
- kvinnelige studenter
- studenter som går på studieprogram som er deres førsteprioritet
- yngre studenter

Disse faktorene er i stor grad gitt når studentene begynner på et studieprogram, og verdien av disse funnene er derfor begrenset. Kjennskap til studentgruppen slik at man kan iverksette tiltak som kompenserer, vil imidlertid kunne være med å påvirke fullføringsandel. Studenter på masternivå har et annet frafallsmønster enn studenter på grunnstudier. Intern mobilitet (bytte av studieprogram) er også langt sjeldnere. For masterstudenter er det i hovedsak tidsbruk utover normert tid og manglende fullføring av masteroppgaven som kjennetegner statistikken.

2.6 Studiepoengproduksjon

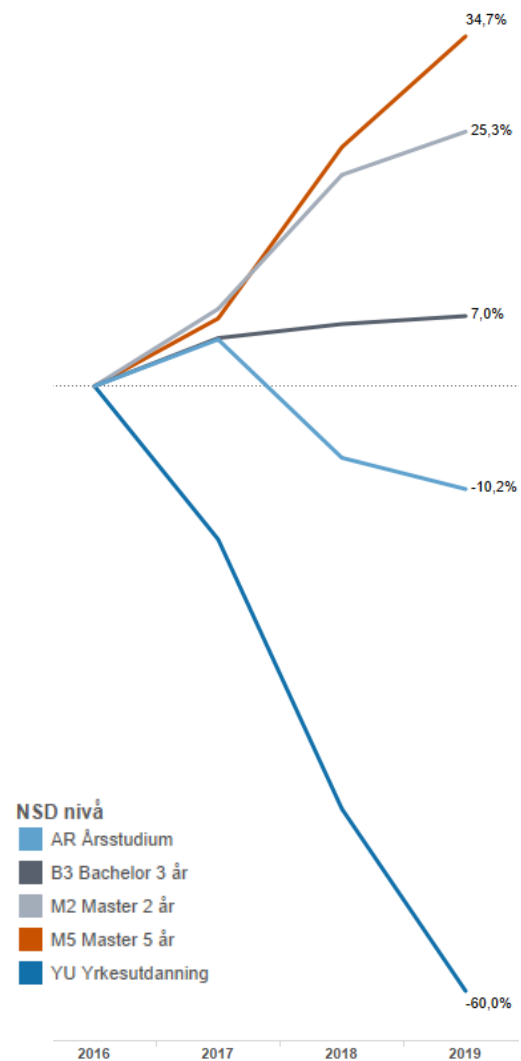
2.6.1 Totalt

I tabellen under vises nye 60-studiepoengsenheter ved UiA de siste tre årene og med vekst totalt og ved det enkelte fakultet. Studiepoengproduksjon vises for fakultetene som eier studieprogrammet som studentene går på (ikke fakultet som emnet tilhører), og tabellen vil derfor gjenspeile aktivitetsnivået på programnivå⁹.

Nye 60-SP enheter				
	2017	2018	2019	Vekst 2019
Helse- og idrettsvitenskap	1435	1487	1428	-4,1 %
Humaniora og pedagogikk	1 032	1 091	1 065	-2,3 %
Kunsthøgskolen	378	406	378	-7,0 %
Samfunnsvitenskap	1 132	1 187	1 204	1,5 %
Teknologi og realfag	1 750	1 738	1 776	2,2 %
Handelshøgskolen	1 384	1 359	1 357	-0,1 %
Lærerutdanning	1 518	1 513	1 610	6,4 %
Annet	303	329	278	-15,4 %
SUM UiA	8 932	9 109	9 096	-0,1 %
Vekst UiA	4,6 %	2,0 %	-0,1 %	

Lærerutdanningene har sterke vekst i 2019 grunnet innføring av nye lærerutdanninger og tilbud om desentrale utdanninger i tillegg til ordinære. Ved Fakultet for samfunnsvitenskap og Fakultet for teknologi og realfag er det også vekst i 2019, mens det i 2018 var vekst eller stabil utvikling ved de fleste fakultetene. Kategorien «Annet» omfatter i hovedsak studiepoengproduksjon fra enkeltemnestudenter og innreisende utvekslingsstudenter, og det er i hovedsak enkeltemnestudenter som har en lavere studiepoengproduksjon i 2019.

En annen tilnærming til studiepoengproduksjon er å vise fordelingen på studienivå. I figur i kolonnen ved siden av vises aggregert vekst i studiepoengproduksjon for gradsgivende program og årsstudier med utgangspunkt i produksjonen for 2016.

Figur 2.5: Aggregert vekst i studiepoengproduksjon for ulike studienivå

Som figuren viser, er det vekst for alle studienivåene med unntak av 4-årig lærerutdanning (YU), som er under utfasing, og årsstudier. Veksttakten flater imidlertid ut, noe som henger sammen med avtakende vekst i opptakstall og dermed studenttall. Fallende opptakstall, spesielt på 2-årige masterprogram, bidrar til at fortsatt vekst i studiepoengproduksjon kan bli en utfordring.

Fordeling av studiepoengproduksjon i 2019 viser at SP-produksjon på gradsgivende program (eksklusive erfaringsbaserte masterprogram) utgjør 82 % av total SP-produksjon. Bachelornivå alene utgjør 57 % av total SP-produksjon. Innføring av 5-årige lærerutdanninger vil bidra til fortsatt vekst i SP-produksjon på 5-årige masterprogram, og 4-årige yrkesutdanning vil fases ut.

⁹I Tableau-rapport som er tilgjengelig for fakultetenes kvalitetsrapport vises SP-produksjon både ved fakultet som eier emnet og fakultet som eier studieprogram slik at utvikling både i egen aktivitet og i studentenes aktivitet kan kommenteres.

2.6.2 Studiepoengproduksjon på etter- og videreutdanningsprogram

Nye 60-studiepoengsenheter på EVU16			
	2017	2018	2019
Helse- og idrettsvitenskap	79	68	72
Humaniora og pedagogikk	92	140	128
Kunstfag	8	36	21
Samfunnsvitenskap	144	135	132
Teknologi og realfag	199	202	200
Handelshøyskolen	59	75	80
Sum UiA	581	656	632
Årlig vekst	24,8 %	12,8 %	-3,7 %

Det har vært en kraftig vekst i studiepoengproduksjonen de senere årene, men i 2019 har denne flatet ut. Veksten er marginalt negativ i hovedsak knyttet til Fakultet for humaniora og pedagogikk og Fakultet for kunstfag. Aktivitetsnivået for etter- og videreutdanning vil være avhengig både av størrelsen på de enkelte kurs og antall deltakere på kursene. Vekst i studiepoengproduksjonen kan gjenspeile endringer i én av eller begge disse faktorene.

2.6.3 Studiepoengproduksjon pr student

En heltidsstudent forventes å produsere 60 studiepoeng pr år ved full progresjon. Gjennomsnittlig studiepoengproduksjon pr student er noe lavere, og den varierer på ulike studienivå. For heltidsprogram ved UiA er studiepoeng pr student for 2019 som vist i følgende figur.

Figur 2.6: Studiepoeng pr student for ulike studienivå¹⁰

Gjennomsnittlig studiepoengproduksjon pr student for heltidsstudenter ved UiA er 49,3 i 2019. SP-produksjon ved 2-årige masterprogram er lavere enn gjennomsnitt. Dette kan forklares ved at flere heltidsprogram i realiteten har mange deltidsstudenter med lavere progresjon enn normert. En større utfordring er lav SP-poengproduksjon på årsstudier.

En sammenligning med andre universitet¹¹ viser at UiA leverer høyere enn gjennomsnittet for bachelorprogram og for 5-årige masterprogram og lavere enn gjennomsnittet for 2-årige masterprogram. Det er små variasjoner mellom universitetene, men både OsloMet og USN har høyere gjennomsnittlig SP-produksjon pr student på alle tre nivåene.

¹⁰ Kilde: Tableau – SP-produksjon pr student pr år. Studenter på heltidsprogram.

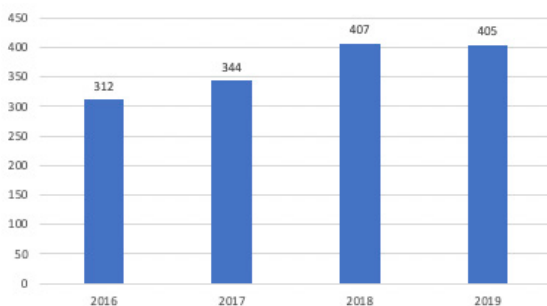
¹¹ Kilde: DBH, studiepoeng pr heltidsekivalent pr år.

2.7 Internasjonalisering

Internasjonaliseringsarbeidet ved UiA har mange aspekter, og dette ble bredt omtalt i Utdannings- og forskningsmeldingen 2017. I dette kapitlet gis en statusoppdatering knyttet til utvekslingsaktivitet og til internasjonale gradsstudenter.

2.7.1 Innreisende utvekslingsstudenter

Antall innreisende utvekslingsstudenter til UiA har hatt en positiv utvikling siden 2016, men har flatet ut i 2019 som vist i følgende figur.

Figur 2.7: Antall innreisende utvekslingsstudenter

Det er mange forklaringsfaktorer til utviklingen, men et viktig premis for å få innreisende studenter er et godt tilbud av emner med undervisning på engelsk. I 2019 gikk antall emner med innreisende studenter marginalt ned og endte på 174 emner. Det er svært stor variasjon i tilbudet fra de ulike instituttene. Institutt for strategi og ledelse

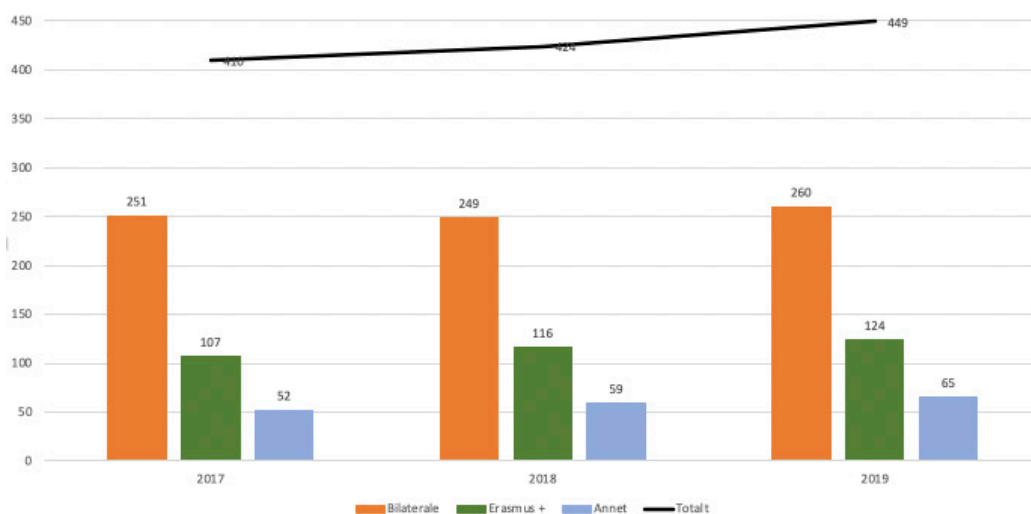
(Handelshøyskolen) og Institutt for nordisk og mediefag (Fakultet for humaniora og pedagogikk) har klart flest innreisende studenter. I 2019 var det ingen innreisende studenter som tok emner ved Institutt for matematiske fag, Institutt for arbeidsliv og innovasjon og Institutt for visuelle og sceniske fag. Ved Fakultet for helse- og idrettsvitenskap var det kun Institutt for idrettsvitenskap som hadde innreisende studenter.

2.7.2 Utreisende utvekslingsstudenter

Antall utreisende utvekslingsstudenter har økt fra 427 i 2018 til 451 i 2019. I figuren vises totalt antall utreisende studenter og med endring på de ulike utvekslingsprogrammene. Bilaterale avtaler (oransje kurve) har høyest antall og deretter følger Erasmus+ -avtaler (grønn kurve). De resterende utvekslingsstudentene har andre typer avtaler og vises i den nederste kurven. Alle tre programmene har hatt en liten vekst i 2019.

Det gjennomføres også utvekslingsopphold av kortere varighet enn 3 måneder, ofte som praksisopphold på rundt 6 uker. Antall studenter som har hatt kortere utvekslingsopphold har økt marginalt og utgjør 105 studenter i 2019.

Utvekslingsaktiviteten i 2019 fordeler seg på 188 ulike institusjoner, og det er lav grad av tosidig mobilitet. I 2019 er det både utreisende og innreisende studenter fra om lag 20 % av de aktive partnerinstitusjonene.

Figur 2.8: Utreisende utvekslingsstudenter totalt og fordelt på avtaletyper

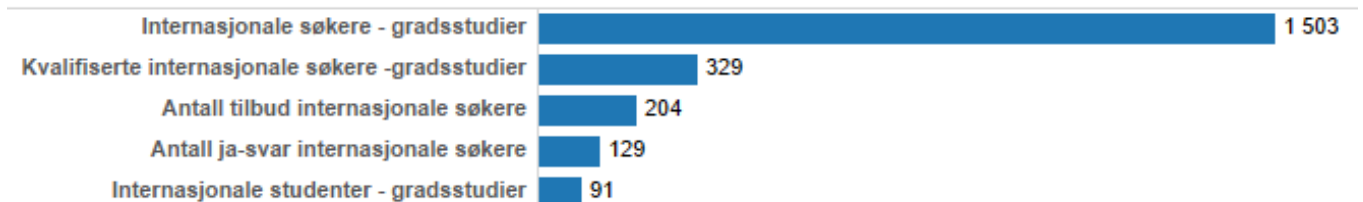
2.7.3 Internasjonale gradsstudenter

Internasjonale gradsstudenter er i denne sammenheng definert som studenter med utenlandsk statsborgerskap OG med opptaksgrunnlag fra en utenlandsk utdanningsinstitusjon. Det er ikke noe krav om at bostedsadresse på søkertidspunktet må være i utlandet.

I 2019 startet 92 internasjonale gradsstudenter ved studieprogram på UiA mot 66 studenter året før. Ca. 1/3 av disse kommer fra land utenfor EU/EØS og må søke om oppholdstillatelse for å studere i Norge. Den store økningen i 2019 skyldes at man valgte å åpne

bachelorprogrammet i utviklingsstudier for internasjonalt opptak, det var en kraftig økning i studenter på masterprogrammet Global development and planning og det var første gangs opptak til Lærerutdanning for tospråklige lærer, bachelorprogram.

Søkertallene knyttet til søkere i det internasjonale opptaket er svært høye og kjennetegnes ved at det er lav andel av søkerne som er kvalifiserte og enda færre som ender opp med å registrere seg. I tillegg er søknadsbehandlingen svært arbeidskrevende grunnet helt ulike utdanningssystemer i andre land og verdensdeler.

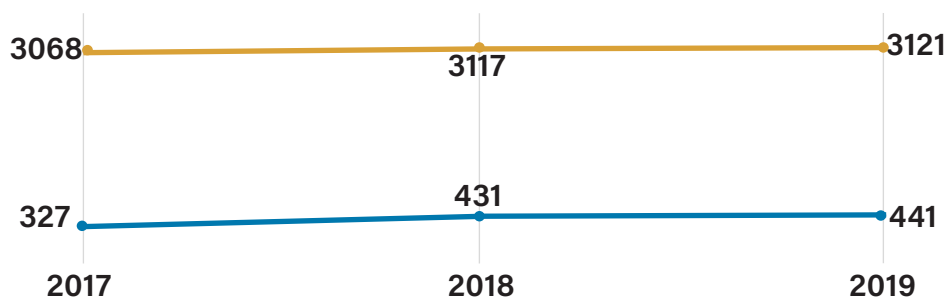
Figur 2.9 Internasjonale gradsstudenter 2019

2.8 Studenter i praksis

Antall studenter i praksis har økt både fordi antall studenter på program med rammeplanstyrt praksis har økt, fordi det er en liten økning i antall studenter på andre program hvor praksis er obligatorisk og fordi praksis er innarbeidet som en valgmulighet i noen program som tidligere ikke har hatt det. Ved UiA har det vært

en strategisk satsing på å øke antall studenter som er i praksis, og dette ble bredt omtalt i UFM i 2018. I dette kapitlet gis det en statusoppdatering.

Antall studenter som har hatt ett eller flere praksisopphold vises i figur under. Rammeplanstyrt praksis vises i orange kurve (i hovedsak helse- og sosialutdanninger og lærerutdanninger). Annen type praksis vises i blå kurve.

Figur 2.10: Studenter i praksis

En utfordring knyttet til måling av antall studenter i praksis er at UiA ikke har fastsatt en tydelig definisjon på hva vi legger i praksisbegrepet (for eksempel hva angår krav til innhold, omfang og eventuell veiledning), noe som igjen betyr at det er utfordrende å måle utviklingen over tid.

Studenter kan ha én eller flere praksisperioder som del av sitt studieløp. Andel kandidater som har hatt en form for praksis er et annet mål på hvor bredt satsingen på praksis når. Andel kandidater med henholdsvis rammeplanstyrt praksis og med andre former for praksis vises i tabell. I tabellen er studenter på etter- og videreutdanningsprogram ekskludert.

Andel kandidater med praksis		
	2018	2019
Antall kvalifikasjoner	2477	2456
Andel kvalifikasjoner med rammeplanstyrt praksis	34 %	37 %
Andel kvalifikasjoner med annen type praksis	6,5 %	6,1 %
Master 5 år	68	74,4 %
Master erfaringsbasert	82	10,8 %
Yrkesutdanning 4 år	132	0,8 %

Som vist i tabell, er det i overkant av en tredjedel av uteksaminerte kandidater som har rammeplanstyrt praksis som del av studieløp. Andel kandidater med andre former for praksis er på ca. 6 % og har marginal nedgang i 2019. Beregning av andel kandidater med praksis har samme utfordringer som nevnt ovenfor med varierende datakvalitet.

3 Forskerutdanning

3.1 Oversikt over egne program og spesialiseringer

Det har i 2019 ikke vært endringer i UiAs ph.d.-portefølje med hensyn til programmer og spesialiseringer. Det betyr at UiA i 2019 hadde seks fakultetsvise ph.d.-program og til sammen 14 ulike spesialiseringer fordelt på de fakultetsvise programmene. Se tabellen nedenfor. I tillegg er ordningen med å ta kandidater direkte opp til programmet videreført.

Ph.d.-program og spesialiseringer ved UiA i 2019
Ph.d.-program i helse- og idrettsvitenskap
Spesialisering i helse- og idrettsvitenskap
Ph.d.-program i humaniora og pedagogikk
Spesialisering i litteraturvitenskap
Spesialisering i religion, etikk, historie og samfunn
Spesialisering i språkvitenskap
Spesialisering i pedagogikk
Ph.d.-program i kunstfag
Spesialisering i utøvende rytmisk musikk
Spesialisering i kunst i kontekst
Ph.d.-program i teknologi og realfag
Spesialisering i fornybar energi
Spesialisering i IKT
Spesialisering i matematikdidaktikk
Spesialisering i mekatronikk
Ph.d.-program i samfunnsvitenskap
Spesialisering i informasjonssystemer
Spesialisering i offentlig administrasjon
Ph.d.-program ved Handelshøyskolen
Spesialisering i International Business

3.2 Reakkreditering av ph.d.-program

I forbindelse med endringer i studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften i 2017, ble det i løpet av 2018 gjort et større arbeid med reakkreditering av UiAs seks ph.d.-programmer. Samtlige ph.d.-programmer ble reakkreditert av daværende studieutvalg ved UiA innen utløpet av 2018. Det har ikke vært gjennomført ytterligere reakkrediteringer av UiAs ph.d.-programmer i 2019.

Reakkrediteringen av UiAs ph.d.-programmer i 2018 bidro til oppmerksomhet rundt UiAs modell for doktorgradsutdanning, hvor hovedmodellen er fakultetsprogram med spesialiseringer, men hvor det også er åpnet for å ta kandidater opp direkte på programmet. UiA har fastsatt egne krav til fagmiljøer som ikke tilbyr spesialiseringer, men som er ansvarlige for doktorgradskandidater tatt opp direkte på program. Kravene skal sikre at det er et robust og høyt kompetent fagmiljø omkring kandidaten, også når dette ikke inngår i/er tilknyttet en spesialisering. En aktuell problemstilling knyttet til UiAs modell for doktorgradsutdanning er bl.a. om fagmiljøene som er ansvarlige for doktorgradskandidater tatt opp direkte på programmet i tilstrekkelig grad oppfyller fastsatte krav. En annen problemstilling er om spesialiseringene innenfor ph.d.-programmene er dekkende for utdanningen og forskningsområdet på fakultetet.

I etterkant av reakkrediteringsprosessen har det i 2020 blitt initiert endringer i ph.d.-programmene ved både Fakultet for teknologi og realfag og Fakultet for samfunnsvitenskap. Endringene innebærer opprettelse av én spesialisering per institutt ved fakultetene. Ved fakultetet for teknologi og realfag er det også opprettet et tredje nivå med fagområder. Formålet med endringene er bl.a. å sikre at alle ph.d.-kandidater blir tatt opp på en spesialisering samt å sikre at ph.d.-programmene

struktur er dekkende for fakultetenes forskningsaktiviteter. Ved Fakultet for kunsthøgskolen har det også blitt arbeidet med etablering av et eget ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid, et arbeid som fortsetter i 2020 i samarbeid med UiS. Disse eksemplene illustrerer behovet for å ha et kontinuerlig fokus på både innhold og struktur på UiAs ph.d.-programmer og spesialiseringer.

3.3 Ph.d.-kandidater ved UiA

UiA hadde våren 2019 totalt 345 ph.d.-avtaler. Antall ph.d.-avtaler ved UiA har økt hvert år siden 2008, og særlig sterkt fra 2017. Fra 2018 til 2019 økte antall ph.d.-avtaler med om lag 18 %, og fra 2017 til 2019 har antall ph.d.-avtaler ved UiA økt med om lag 46 %. Se tabellen nedenfor.

Ph.d.-avtaler ved UiA ¹²			
	2017	2018	2019
	2017	2018	2019
Helse- og idrettsvitenskap	41	44	55
Humaniora og pedagogikk	42	43	45
Kunsthøgskolen	13	21	29
Teknologi og realfag	86	92	121
Samfunnsvitenskap	26	33	41
Handelshøgskolen	29	49	54
Sum	237	292	345
Vekst	11,3 %	23,2 %	18,2 %

Fra 2018 til 2019 har samtlige fakulteter hatt en økning i ph.d.-avtaler ved sitt program. Målt i prosent har Fakultet for kunsthøgskolen og Fakultet for teknologi og realfag hatt den største veksten i ph.d.-avtaler det siste året. Målt i antall

¹² Kilde: DBH. Tall per vårsemesteret 2019.

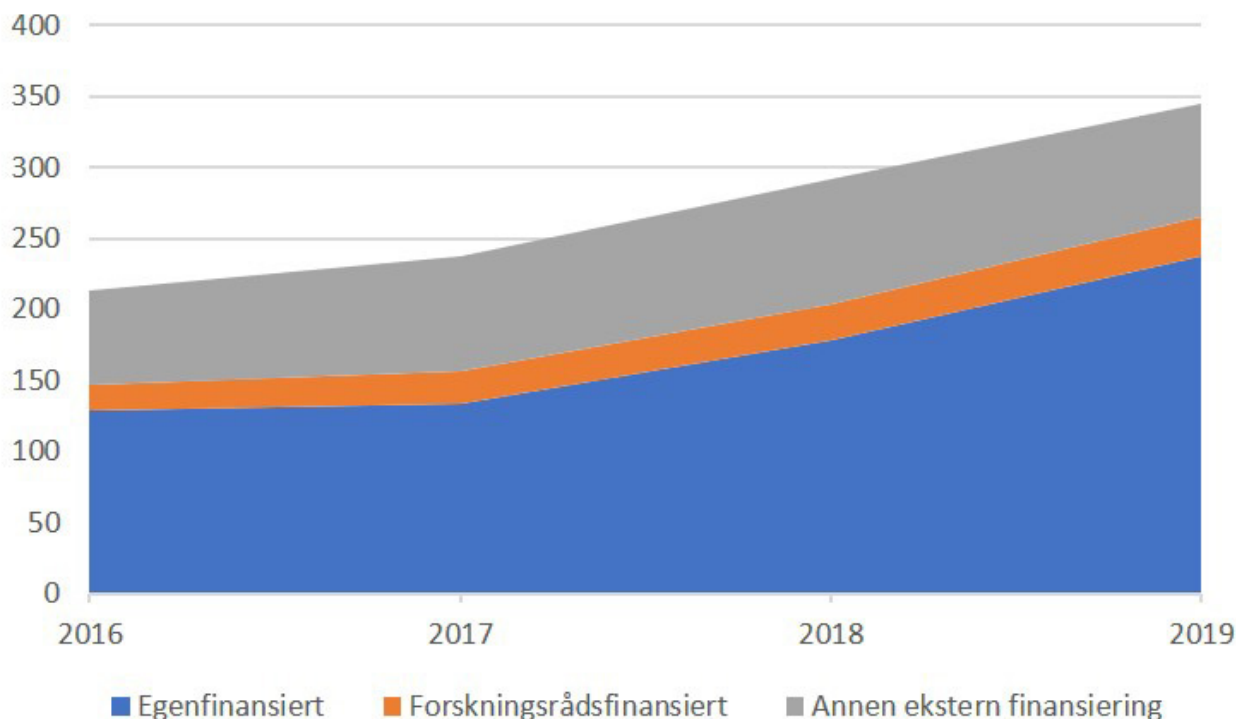
nye avtaler, har veksten ved Fakultet for teknologi og realfag vært særlig stor, og fakultetet har også klart flest ph.d.-avtaler hvis man ser på antall avtaler per fakultet. Kjønnfordelingen blant ph.d.-kandidatene ved UiA er balansert, med 48 % kvinner. Om lag 46 % av ph.d.-kandidatene ved UiA er utenlandske statsborgere¹³.

Generelt er det varierende rekruttering til UiAs doktorgradsprogrammer. I enkeltutlysninger med mer avgrensede forskningstema kan det være særlig krevende å rekruttere kvalifiserte kandidater. Fakultet for humaniora og pedagogikk og Fakultet for samfunnsvitenskap hadde i løpet av 2019 brede og åpne utlysninger hvor det ble åpnet opp for å ansette flere kandidater i prosessen. Erfaringene er at dette gir svært mange søkere med gode kvalifikasjoner innenfor et bredt spekter av forskningstema. Imidlertid kan slike utlysningsprosesser gi utfordringer som følge av ressursene som kreves for å vurdere kandidatene.

Den store veksten i antall ph.d.-kandidater ved UiA de senere årene aktualiserer behovet for å videreutvikle og sikre tilstrekkelig kapasitet for strukturert opplæring av ph.d.-veiledere samt å utvikle gode rammer rundt kandidatene, bl.a. for å sikre god gjennomstrømming i doktorgradsprogrammene. For å gi gode rammer rundt kandidatene har enkelte fakulteter valgt å ansette «kull» av ph.d.-kandidater.

3.3.1 Finansiering av stipendiatstillinger ved UiA

Størstedelen av stipendiatstillingene ved UiA finansieres over egen budsjettamme, såkalte KD-rekrutteringsstillinger. Av figur 3.1 nedenfor framgår utviklingen i stipendiatstillinger ved UiA de fire siste årene fordelt etter finansieringstype og totalt. Det skilles mellom tre finansieringskategorier: egenfinansierte stillinger, forskningsrådsfinansierte stillinger og stillinger finansiert fra andre eksterne kilder, f.eks. helseforetakene, Utenriksdepartementet, Diku mv.

Figur 3.1: Stipendiatstillinger ved UiA etter finansieringstype, 2016-2019 ¹⁴

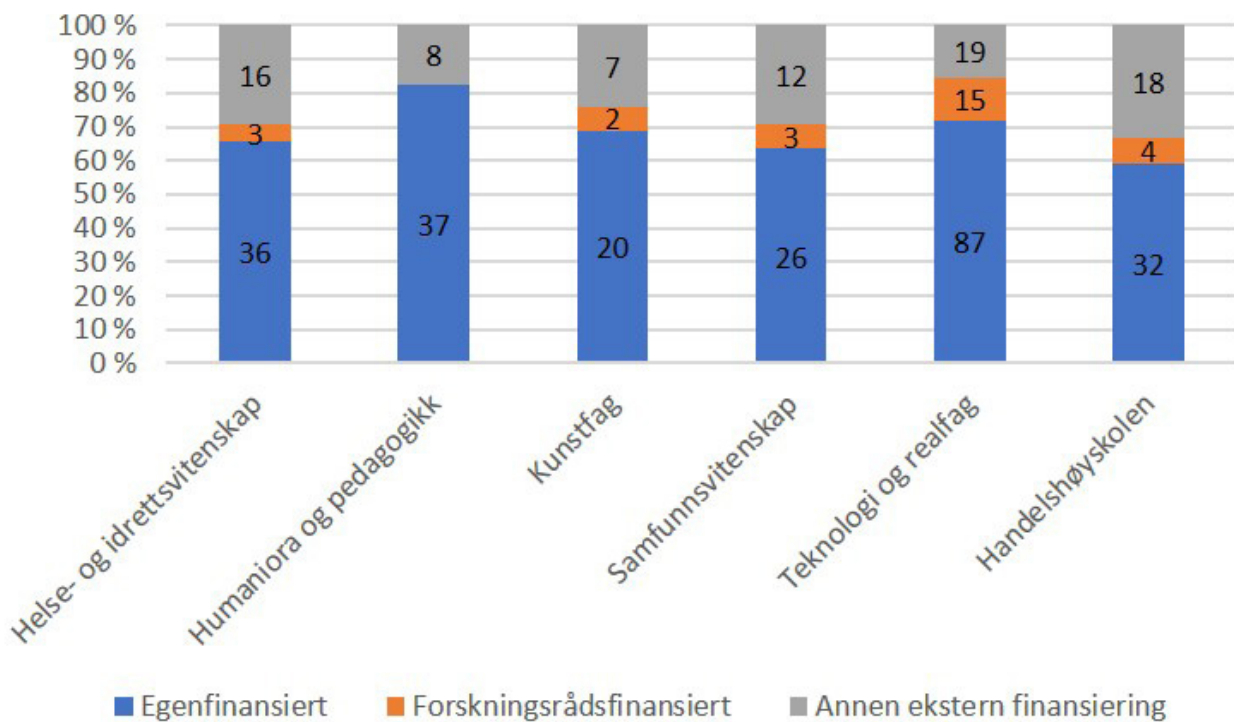
¹³ Kilde: Tableau/STAR, uttak per 31.12.19

¹⁴ Kilde: DBH

I motsetning til utviklingen fra 2016 til 2018, har UiA samlet sett en nedgang i antall eksterntfinansierte stipendiatstillinger fra 2018 til 2019. Mens antall forskningsrådsfinansierte stillinger har hatt en liten økning på to stillinger, er det en forholdsvis større nedgang i stipendiatstillinger finansiert fra andre eksterne kilder. Figuren viser at veksten i antall ph.d.-avtaler ved UiA fra 2016 til 2019 i all hovedsak skyldes en vekst i antall egenfinansierte stipendiatstillinger, med 85 % vekst i egenfinansierte stillinger i denne perioden. Veksten i forskningsrådsfinansierte stillinger (50 %) og stillinger finansiert fra andre kilder (21 %) har vært klart svakere, særlig tatt i betraktning det relativt lave antall forskningsrådsfinansierte stillinger i 2016. Som et resultat

av dette er en større del av UiAs stipendiatstillinger nå finansiert over egen budsjettamme sammenlignet med 2016.

I figur 3.2 nedenfor er det gitt nærmere informasjon om hvordan stipendiatstillingene ved de ulike fakultetene ved UiA fordeler seg per finansieringskategori. Fakultet for teknologi og realfag har flest stipendiatstillinger innenfor alle finansieringskategoriene, især egenfinansierte og forskningsrådsfinansierte stipendiatstillinger. Handelshøyskolen er fakultetet med størst andel eksterntfinansierte stipendiatstillinger, hvor like over 40 % av stipendiatstillingene finansieres fra eksterne kilder.

Figur 3.2: Stipendiatstillinger ved UiAs fakulteter i 2019, fordelt etter finansieringskategori. Absolutte og relative tall (vertikal akse)¹⁵

¹⁵ Kilde: DBH

Totalt er 30 % av stipendiatstillingene ved UiA finansiert fra eksterne kilder. Ser man nærmere på andelen eksternfinansierte stipendiatstillinger ved UiA sammenlignet med de andre norske universitetene er UiA om lag på samme nivå som flertallet av de nyere universitetene. Se tabellen nedenfor.

Andel eksternfinansierte ph.d.-stipendiater ved norske universiteter¹⁶

Institusjon	2019
UiO	64 %
NMBU	55 %
UiB	52 %
NTNU	40 %
UiT	36 %
OsloMet	35 %
USN	33 %
UiA	30 %
UiS	30 %
Nord	19 %

Dersom UiA skal opprettholde en god vekst i antall ph.d.-stipendiater ved institusjonen, vil det være avgjørende at antall eksternfinansierte stipendiatstillinger øker. Utsiktene til fortsatt vekst i rekrutteringsstillinger finansiert gjennom tildelingen fra KD er svake. I statsbudsjettene for de tre siste årene (2018-2020) har UiA ikke blitt tildelt nye rekrutteringsstillinger, noe som illustrerer viktigheten av at UiA lykkes med å øke antall eksternfinansierte stipendiatstillinger.

3.3.2 Nærings ph.d. og Offentlig sektor ph.d.

Én måte å øke forskningsrådsfinansierte stipendiatstillinger på, og som samtidig bidrar til å øke UiAs samarbeid med næringslivet og offentlig sektor, er gjennom ordningene Nærings ph.d. og Offentlig sektor ph.d. Ordningene er rettighetsbaserte, noe som innebærer at alle søknader som oppfyller kravene i

ordningene innvilges gitt tilgjengelige budsjettmidler. På den ene siden gir dette gode muligheter for økt antall forskningsrådsfinansierte stipendiater ved UiA, men samtidig begrenses disse mulighetene av relativt begrensede budsjetttrammer for ordningene. Det store potensialet for økning i eksternfinansierte stipendiater vil derfor i hovedsak være knyttet til gjennomslag i de konkurransebaserte arenaene i Forskningsrådet og EU samt fra andre eksterne kilder.

I tabellen nedenfor framgår antall nye stipendiatstillinger per år innenfor disse to ordningene og hvor UiA er gradsgivende institusjon.

Nye nærings- og offentlig sektor ph.d.-stipendiatstillinger ved UiA¹⁷

	Nærings ph.d.		
	2017	2018	2019
	3	1	4
Offentlig sektor ph.d.			
	3	2	4
Totalt	6	3	8

UiA har i løpet av 2019 fått flere ph.d.-stipendiater gjennom ordningene. Nasjonalt skiller UiA seg ut ved å være gradsgivende institusjon for relativt mange Offentlig sektor ph.d.-stipendiater¹⁸.

3.4 Uteksaminerte kandidater

3.4.1 Totalt antall uteksaminerte kandidater

Parallelt med en økning i antall ph.d.-avtaler ved UiA, har også antall avlagte doktorgrader økt. Det ble uteksaminert totalt 41 kandidater ved UiA i 2019. Dette er en økning på fire avlagte doktorgrader, eller om lag 11 %, fra 2018. Det er ikke rapportert om underkjente avhandlinger ved UiA i 2019.

¹⁶ Kilde: DBH

¹⁷ Kilde: Norges forskningsråd

¹⁸ Programrapport 2018 – Offentlig sektor-ph.d.- ordningen/OFFPHD, Norges forskningsråd

Fra 2017 til 2019 har veksten i avlagte doktorgrader vært særlig sterk, med en økning på 58 %. Det er også verdt å merke seg at for hvert av de tre siste årene har det blitt avlagt disputaser ved samtlige fakulteter. Se tabellen nedenfor. Fra 2006 til og med 2019 er det uteksaminert totalt 249 kandidater ved UiA.

Uteksaminerte ph.d.-kandidater ved UiA			
	2017	2018	2019
Helse- og idrettsvitenskap	5	2	9
Humaniora og pedagogikk	3	11	8
Kunstfag	3	1	3
Teknologi og realfag	11	9	12
Samfunnsvitenskap	1	2	3
Handelshøyskolen	3	12	6
Totalt	26	37	41
Vekst	0 %	42,3 %	10,8 %

Det vil være naturlige variasjoner i antall uteksaminerte kandidater fra ett år til et annet internt ved fakultetene og mellom fakultetene. Ser man på utviklingen i perioden 2017-2019 under ett, er det avlagt flest doktorgrader ved Fakultet for teknologi og realfag (32) og Fakultet for humaniora og pedagogikk (22). I samme periode er det avlagt færrest doktorgrader ved Fakultet for samfunnsvitenskap (6) og Fakultet for kunstfag (7). Variasjonene i avlagte doktorgrader mellom fakultetene er bl.a. et uttrykk for antall tilgjengelige stipendiatstillinger ved det enkelte fakultet og i hvilken grad stipendiatene ved fakultetet fullfører doktorgradsløpet, herunder tidsbruk. Gjennomføringsgraden gjennomgås senere i kapitlet.

Av de 41 ph.d.-kandidatene som avla doktorgrad ved UiA i 2019 er 29 % utenlandske statsborgere. Dette er vesentlig lavere enn gjennomsnittet for sektoren som helhet, hvor 40 % av de som avla doktorgrad i 2019 har utenlandsk statsborgerskap²⁰. Gitt at 46 % av de nåværende aktive ph.d.-kandidatene ved UiA har utenlandsk statsborgerskap, er det grunn til å forvente at UiA i de neste årene vil nærme seg sektorgjennomsnittet for andelen utenlandske statsborgere blant uteksaminerte ph.d.-kandidater.

UiAs vekst i antall avlagte doktorgrader er i tråd med trenden for sektoren som helhet, som er en økning i avlagte doktorgrader de senere årene²¹. Veksten i avlagte doktorgrader er noe mer variabel for de eldre universitetene sammenlignet med de nyere universitetene. Se tabellen nedenfor.

Avlagte doktorgrader ved norske universiteter ²²				
Institusjon	2017	2018	2019	Vekst 18-19
UiO	493	468	483	3,2 %
NTNU	362	397	377	-5,0 %
UiB	222	226	229	1,3 %
UiT	118	118	120	1,7 %
NMBU	92	87	101	16,1 %
UiS	48	50	62	24,0 %
UiA	26	37	41	10,8 %
OsloMet	15	36	36	0 %
USN	23	25	34	36,0 %
Nord	15	30	25	-16,7 %

3.4.2 Gjennomføringsgrad og tidsbruk for ph.d.-kandidater

Gjennomføringsgraden for ph.d.-kandidater måles i UH-sektoren ved å se på andelen ph.d.-kandidater som har fullført seks år etter opptak på ph.d.-program. Dette målet er også en del av de nasjonale styringsparametere som Kunnskapsdepartementet styrer universitetene og høyskolene etter. UiAs resultater innenfor dette målet vises i tabellen nedenfor.

Andel uteksaminerte kandidater tatt opp på doktorgradsprogram seks år tidligere ved UiA ²³					
	2016	2017	2018	2019	Snitt UH-sektoren 2019
Andel i prosent	53 %	63 %	63 %	65 %	66 %

¹⁹ Kilde: DBH

²⁰ Tilstandsrapport for høyere utdanning 2020. Diku rapportserie 03/2020

²¹ Tilstandsrapport for høyere utdanning 2020. Diku rapportserie 03/2020

²² Kilde: NIFU Innsikt 2020:2

Som vist i tabellen ovenfor, har gjennomføringsgraden ved UiA økt fra 2018 til 2019, og gjennomføringsgraden er nå tilnærmet på samme nivå som sektorgjennomsnittet. Gjennomføringsgraden for ph.d.-kandidater ved UiA, målt seks år etter opptak, har aldri vært høyere enn i 2019. For sektoren som helhet var det imidlertid en liten nedgang i andelen kandidater som disputerte innen seks år sammenlignet med året før, med en nedgang på to prosentpoeng fra 68 % til 66 %²⁴.

Økningen i både antall stipendiatstillinger og antall avlagte doktorgrader ved UiA innebærer at totaltallet på gjennomføringsgrad ved UiA nå er mer robust for tilfeldige årlige svingninger. De fakultetsvise tallene kan derimot være relativt sensitive for større svingninger fra ett år til et annet, bl.a. på grunn av ulikheter og svingninger i antall stipendiatert tatt opp på programmet seks år tidligere. For å imøtekomme dette og samtidig se nærmere på fakultetsvise gjennomføringsgrader, er det i tabellen nedenfor utarbeidet fakultetsvise gjennomsnittstall for andel ph.d.-kandidater som har fullført seks år etter opptak for perioden 2016-2019, dvs. over en periode på totalt fire år.

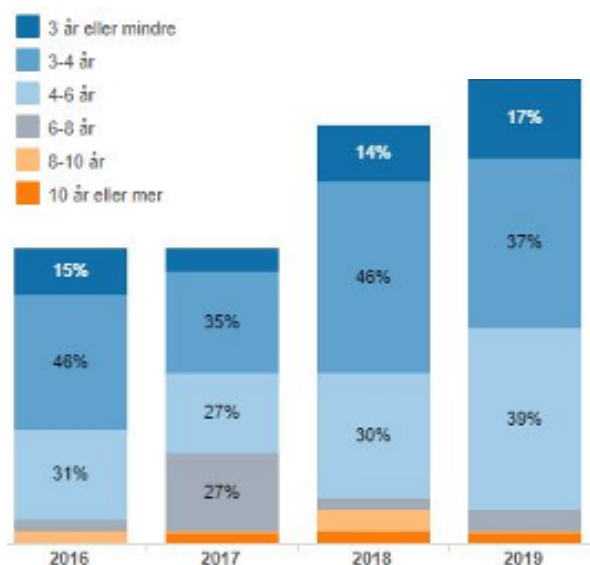
Andel uteksaminerte kandidater tatt opp på doktorgradsprogram seks år tidligere, fakultetsvise tall²⁵

Fakultet	Andel fullført innen seks år, gjennomsnitt 2016-2019
Kunsthøgskolen	70 %
Helse- og idrettsvitenskap	68 %
Samfunnsvitenskap	60 %
Teknologi og realfag	59 %
Humaniora og pedagogikk	55 %
Handelshøgskolen	54 %

Ser man nærmere på tidsbruken (bruttotid) til de ph.d.-kandidatene som i 2019 fullførte sin doktorgrad, var

gjennomsnittlig tidsbruk på 4,7 år, mens median tidsbruk var på 4,1 år. I figuren nedenfor er det gitt nærmere informasjon om tidsbruken til alle ph.d.-kandidatene som har avlagt doktorgrad ved UiA i perioden 2016-2019. Figuren viser at det store flertallet av uteksaminerte ph.d.-kandidater ved UiA har brukt seks år eller mindre på å fullføre graden. 93 % av de i alt 41 uteksaminerte ph.d.-kandidatene i 2019 brukte 6 år eller mindre, mens tilsvarende tall for 2018 var 90 %.

Figuren indikerer at gjennomføringsgraden for ph.d.-kandidater ved UiA ikke øker nevneverdig dersom man utvider tidsperioden utover seks år. Dette kan være et uttrykk for at i de tilfeller hvor kandidater har vært i doktorgradsløpet over lang tid, og utover seks år, så synker sannsynligheten for at det faktisk avlegges doktorgrad. At ph.d.-kandidater faller fra og avbryter sitt doktorgradsløp er til en viss grad naturlig i enkelttilfeller, men er også en utfordring gitt de store ressursene som investeres i hver enkelt ph.d.-kandidat.

Figur 3.3: Tidsbruk for uteksaminerte ph.d.-kandidater.

²³ Kilde: DBH

²⁴ Tilstandsrapport for høyere utdanning 2020. Diku rapportserie 03/2020

²⁵ Kilde: Tableau/STAR

4 Forskning

4.1 Vitenskapelig publisering og kunstnerisk utviklingsarbeid

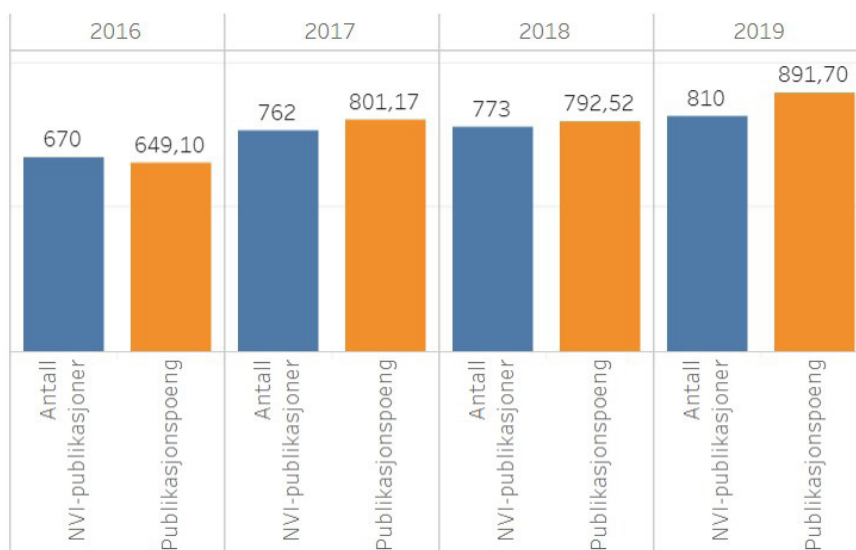
4.1.1 Publikasjonspoeng

I 2019 ble det produsert 891 publiseringspoeng (DBH-poeng) ved UiA. Tilsvarende tall for 2017 og 2018 var henholdsvis 801 og 792. Publiseringspoengene i 2019 har en økning på 12,5 % i forhold til 2018. Grunner til økningen er blant annet at antall ansatte har økt og at det publiseres flere forfatterandeler på nivå-2.

I 2019 hadde UiA en nivå 2-andel på 18,5 %. Tilsvarende

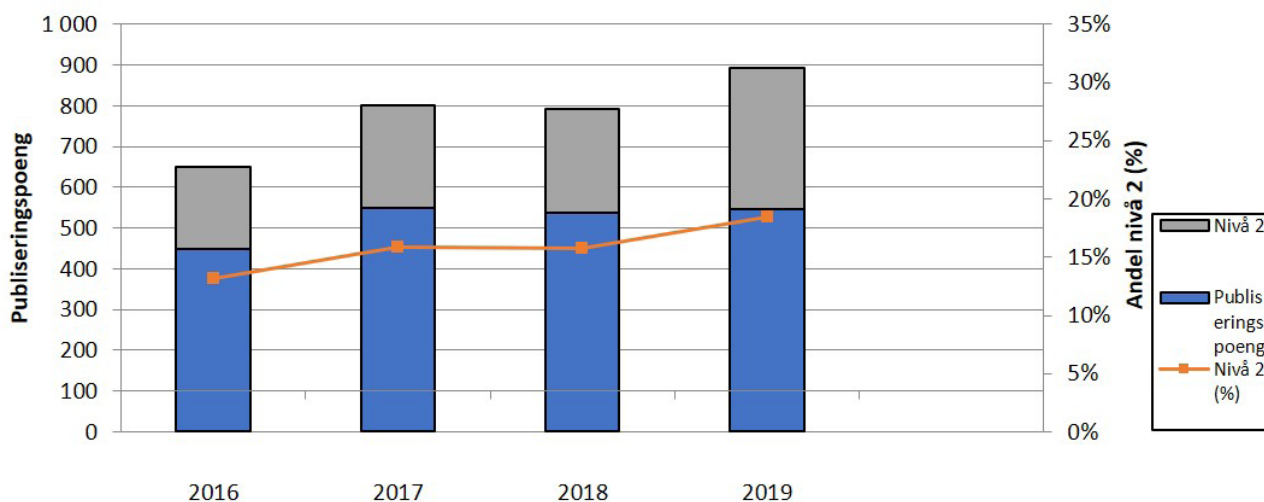
tall for 2017 og 2018 er henholdsvis 15,1 % og 15,8 %. UiA ligger under sektorgjennomsnittet som er på 23,2 % for de norske universitetene med hensyn til nivå 2-andel. Nord universitet, OsloMet og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har en lavere nivå 2-andel enn UiA.

UiAs andel av den samlede vitenskapelige publiseringen i Norge var på 3,2 % i 2019. Tilsvarende tall for 2018 var 3,0 %.

Figur 4.1: NVI-publikasjoner og publiseringspoeng ved UiA, 2016-2019

²⁶ Kilde: DBH

Figur 4.2: Publiseringspoeng (venstre akse) og nivåfordeling (høyre akse) ved UiA, 2016-2019²⁷

Tabellen under viser antall publikasjonspoeng og forfatterandeler på nivå 2-andel på det enkelte fakultet.

Publikasjonspoeng per fakultet og andel nivå 2-publisering ²⁸						
	2017		2018		2019	
	Totalt	Nivå 2 i %	Totalt	Nivå 2 i %	Totalt	Nivå 2 i %
Universitetet i Agder	801,2	15,1	792,5	15,8	891,7	18,5
Helse og idrettsvitenskap	95,9	14,3	97,7	14,3	110	19,6
Humaniora og pedagogikk	186,0	21,0	202,8	20,3	193,6	25,3
Kunsthøgskolen	14,4	47,4	24,9	20,0	27,2	17,8
Teknologi og realfag	277,4	5,8	264,1	9,8	311,8	10,6
Samfunnsvitenskap	145,3	25,8	126,9	18,6	133,9	19,3
Handelshøgskolen	78,2	12,7	75,5	20,5	111,1	29,0

Handelshøgskolen er det fakultetet som har den største økningen i forfatterandeler på nivå 2 fra 2018 til 2019. Fakultet for teknologi og realfag er fakultetet med klart flest publiseringspoeng, men fakultetet har samtidig en relativt oppsiktsvekkende lav andel av forfatterandeler på nivå 2.

Tabellen under viser publikasjonspoeng pr. UFF-stilling for alle de norske universitetene. UiA er på samme nivå som i 2018, til tross for at antall publiseringspoeng ved UiA har økt markant. Dette må ses i sammenheng med at antall UFF-stillinger ved UiA har økt sterkere enn antall publiseringspoeng det siste året.

²⁷ Kilde: DBH

²⁸ Kilde: DBH

Publikasjonspoeng per UFF-stilling²⁹			
	2017	2018	2019
UiO	1,77	1,84	1,86
UiB	1,50	1,56	1,49
NTNU	1,17	1,21	1,26
NMBU	1,33	1,21	1,18
UiA	1,15	1,04	1,04
UiT	0,99	0,98	0,97
UiS	1,15	1,24	1,36
NORD	0,50	0,64	0,67
OsloMet	0,75	0,81	0,90
USN	0,70	0,66	0,74
Gjennomsnitt universiteter	1,31	1,26	1,28

4.1.2 Kunstnerisk utviklingsarbeid

Det drives stadig mer kunstnerisk utviklingsarbeid ved Fakultet for kunstfag. En utfordring er at det kan være vanskelig å måle denne aktiviteten siden den ikke omfattes av DBH-poengene for ordinære forskningspublikasjoner. Når det gjelder rapportering er heller ikke CRISTIN tilrettelagt for synliggjøring av kunstnerisk aktivitet. Dette er ikke bare en utfordring lokalt, men gjelder alle nasjonale registreringer av kunstnerisk utviklingsarbeid. Denne utfordringen arbeides det kontinuerlig med innenfor UHR Kunst, design og arkitektur, som er et rådgivende organ som skal arbeide for å styrke kunstnerisk utviklingsarbeid i høyere utdanning, og gi råd og innspill til UHR i overordnede faglige og fagpolitiske spørsmål knyttet til dette. En ny arbeidsgruppe som skal jobbe med disse problemstillingene er satt ned av organet nylig.

Alle forskningsgruppene ved Fakultet for kunstfag har utformet egne KPI-er (Key Performance Index) som de selv skal legge til grunn for evaluering av egen aktivitet. Hensikten med dette er at forskningsgruppene formulerer et sett med målsetninger basert på det arbeidet som utføres. Hvert år innkaller dekan forskningsgrupelederne til samtaler, der KPI-ene og andre satsinger gjennomgås.

I disse samtalene identifiseres det også større forskningsprosjekter som gruppene kan søke støtte til. Årlig innkalles forskningsgrupelederne også til et fellesmøte med dekan, der fakultetets forskningsstrategi er utgangspunkt for idéutvikling og videre aktivitet i gruppene.

En måte vi kan måle den kunstneriske forskningen på er suksessraten i innvilgelse av ekstern finansiering. Det er et mål i sektoren generelt og ved Fakultet for kunstfag at den eksterne finansieringen av forskning skal øke betraktelig. Derfor var det gledelig at det internasjonale forskningsprosjektet «ConnectUp – The lives of the Others», som fakultetet koordinerer, i 2019 ble tildelt støtte på 2,2 mill. EUR fra Creative Europa/EU. Det er også et klart mål å øke andelen av ekstern finansiering til kunstnerisk forskning. Denne satsingen har ikke vært tilstrekkelig prioritert til nå, men det er i løpet av 2019 blitt økt bevissthet rundt støtteordninger og finansieringskilder, nasjonale så vel som europeiske. En utfordring ved dette arbeidet er at det har vært arbeidet lite målrettet mot disse ordningene tidligere. Med unntak av ett større forskningsprosjekt finansiert av Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU), har fakultetet lite å vise til på dette området. Fra og med 2019 er den kunstneriske forskningen blitt en integrert del av fakultetets handlingsplan for ekstern finansiering.

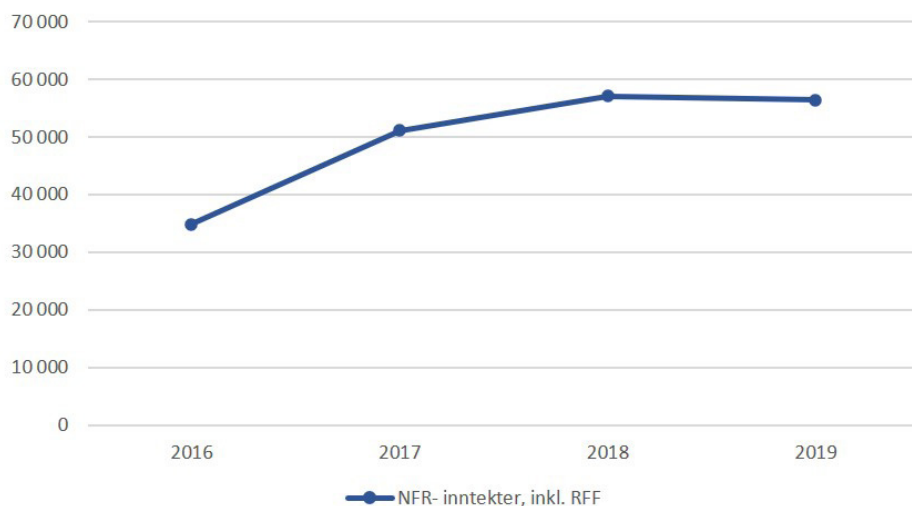
4.2 Eksternt finansiert virksomhet

4.2.1 Norges forskningsråd

Inntekter fra Forskningsrådet

I 2019 var UiA involvert i ca. 70 forskningsrådsprosjekter, der UiA enten er prosjektleder eller prosjektpartner. De totale regnskapsførte inntektene fra Forskningsrådet var i 2019 på 56,4 millioner. UiA har over flere år hatt en vekst i årlige inntekter fra Forskningsrådet. I 2019 stoppet denne veksten opp. Se figuren nedenfor.

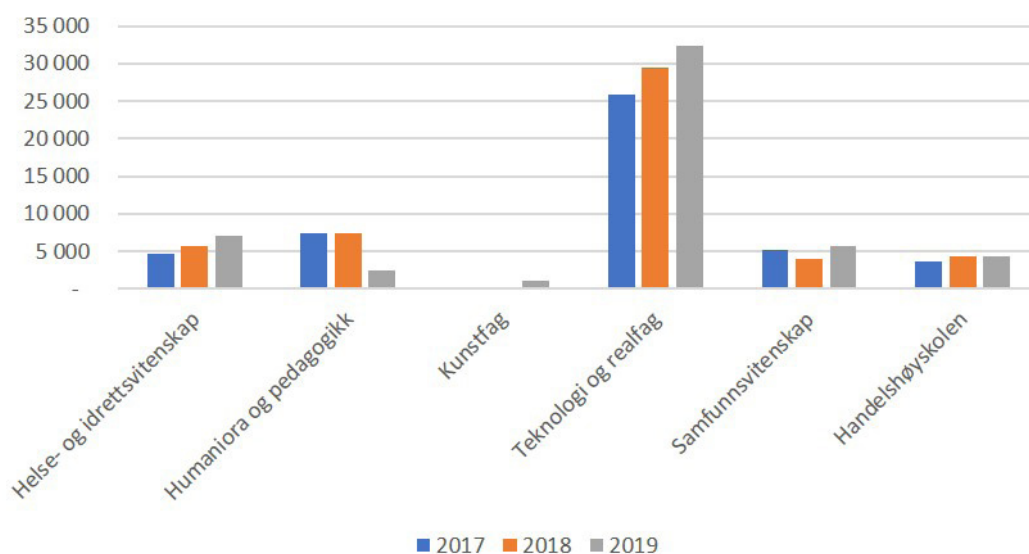
²⁹ DBH pr. 9. apr. 2019

Figur 4.3: Utvikling i totale NFR-inntekter, inkludert RFF, 2016-2019 (tall i 1000 NOK) ³⁰

For å sikre fortsatt vekst i forskningsaktiviteten ved UiA, er det avgjørende at utflatingen i inntekter fra Forskningsrådet ikke vedvarer. Nøkkelen til fortsatt vekst i forskningsrådsfinansieringen er tilstrekkelig gjennomslag i søknadsrundene, både som prosjektleder

og prosjektpartner, og at prosjektene som innvilges har en kontraktsverdi av et visst omfang. Disse forholdene gjennomgås senere i kapitlet. I figuren nedenfor presenteres de ulike fakultetenes årlige inntekter fra Forskningsrådet.

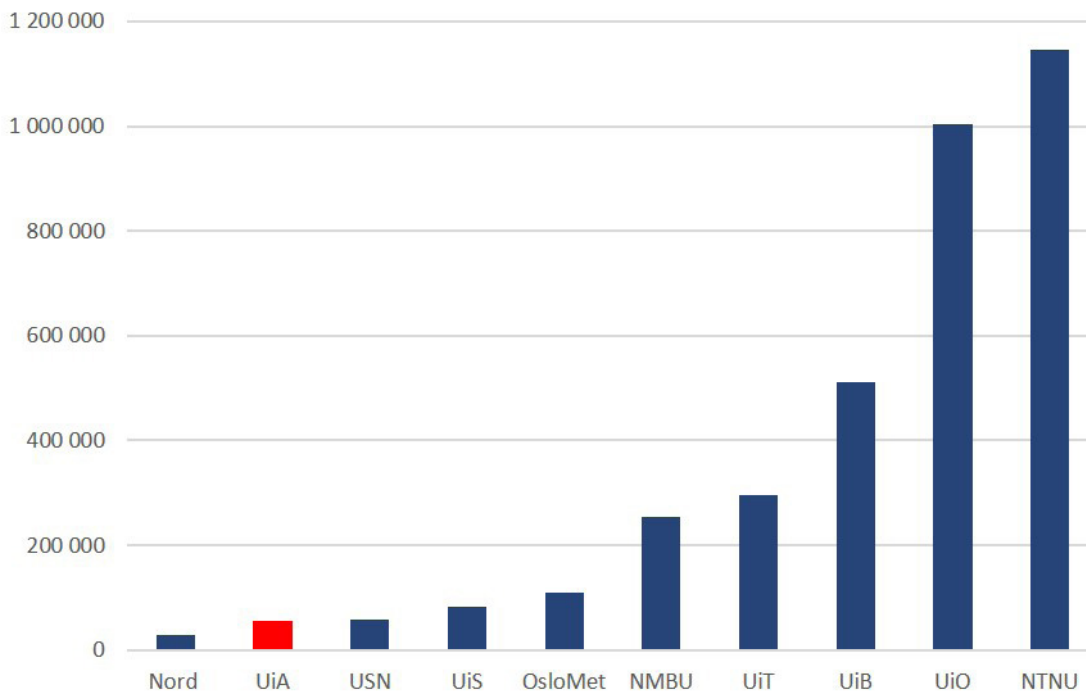
Figur 4.4: Inntekter fra Forskningsrådet per fakultet, 2017-2019 (tall i 1000 NOK) ³¹

Figuren viser tydelig at Fakultet for teknologi og realfag har klart mest inntekter fra Forskningsrådet sammenlignet med de andre fakultetene. Tilnærmet halvparten av UiAs inntekter fra Forskningsrådet i 2019 var knyttet til forskningsrådsfinansierte prosjekter fra dette fakultetet. Ser man på perioden 2017-2019 under ett, har Fakultet for teknologi og realfag, Fakultet for helse- og idrettsvitenskap og Fakultet for kunstfag hatt en vekst i forskningsrådsinntekter i hele denne perioden.

Ser man på de norske universitetenes inntekter fra Forskningsrådet i 2019, er UiA i samme landskap som flere av de nyere universitetene. Se figuren nedenfor. UiAs forskningsrådsinntekter i 2019 var tydelig høyere sammenlignet med Nord, tilnærmet identisk med USN og tydelig lavere enn UiS. De fire eldste universitetene samt NMBU skiller seg ut ved å ha vesentlig høyere årlige inntekter fra Forskningsrådet sammenlignet med de andre universitetene.

³⁰ Kilde: UiAs regnskap. Støttemidler som forvaltes administrativt (STIM-OA og PES) er inkludert

³¹ Kilde: UiAs regnskap. Årlige inntekter til Fellesadministrasjonen fra Forskningsrådet ifm. ulike støtteiltak (STIM-OA og PES) er ikke inkludert i figuren. Inntekter til Fakultet for kunstfag fra Forskningsrådet i 2017 og 2018 vises ikke i figuren pga. svært lavt nivå på beløpene.

Figur 4.5: Inntekter fra Forskningsrådet til norske universiteter, 2019 (tall i 1000 NOK)³²

En annen måte å sammenligne nivået på de ulike institusjonenes forskningsrådsinntekter er å ta hensyn til antall faglige årsverk ved institusjonene. Dette gjøres gjennom å se på institusjonenes bidragsinntekter fra Forskningsrådet per faglig årsverk, som er et måltall som bl.a. brukes av Kunnskapsdepartementet i styringen og oppfølgingen av UH-sektoren. I tabellen nedenfor er de ulike universitetenes resultater på dette målet i 2019 oppgitt samt prosentvis endring fra 2018.

Inntekter fra Forskningsrådet per faglig årsverk ved norske universiteter (tall i 1000 NOK) ³³		Vekst 2018-2019
Institusjon	2019	
NMBU	294,7	3,0 %
UiO	274,3	9,5 %
NTNU	237,4	3,9 %
UiB	223,4	5,7 %
UiT	136,2	6,9 %
UiS	87,0	27,8 %
OsloMet	79,7	10,0 %
UiA	66,0	-12,2 %
USN	51,0	10,7 %
Nord	32,9	5,9 %

Som det kommer frem av tabellen, skiller UiA seg ut ved å være det eneste universitetet som har en nedgang i forskningsrådsinntekter per faglig årsverk fra 2018 til 2019. Dette er et brudd med trenden for UiA de senere årene, hvor UiA i hele perioden 2014-2018 hadde en årlig vekst i forskningsrådsinntekter per faglig årsverk. I lys av dette er det ikke unaturlig at nivået har gått noe ned det siste året. Samtidig er det verdt å merke seg at fra 2018 til 2019 er det særlig flere av de andre nyere universitetene som har en sterk utvikling, herunder USN og OsloMet, og især UiS.

Inntekter fra Forskningsrådet er i all hovedsak et resultat av gjennomslag i søknadsrunder fra ett eller flere år tilbake, avhengig av bevilgningsperiode for innvilgede prosjekter. Nedenfor gjennomgås UiAs søknader til Forskningsrådet nærmere.

Søknader til Forskningsrådet og søknadsresultater

Det ble sendt totalt 71 søknader fra UiA til Forskningsrådet i 2019. Dette inkluderer bare søknader hvor UiA er prosjektleder. Sammenlignet med tidligere år sendte UiA et høyt antall søknader til Forskningsrådet i 2019. I 2017 og 2018 ble det hvert år sendt 51 søknader fra UiA til Forskningsrådet. Utviklingen det siste året er derfor sterk, og et brudd med en flerårig trend hvor antall søknader til Forskningsrådet har vært stabilt. I tabellen nedenfor er UiAs søknadstall til Forskningsrådet for 2019 sammenlignet med et utvalg nyere universiteter.

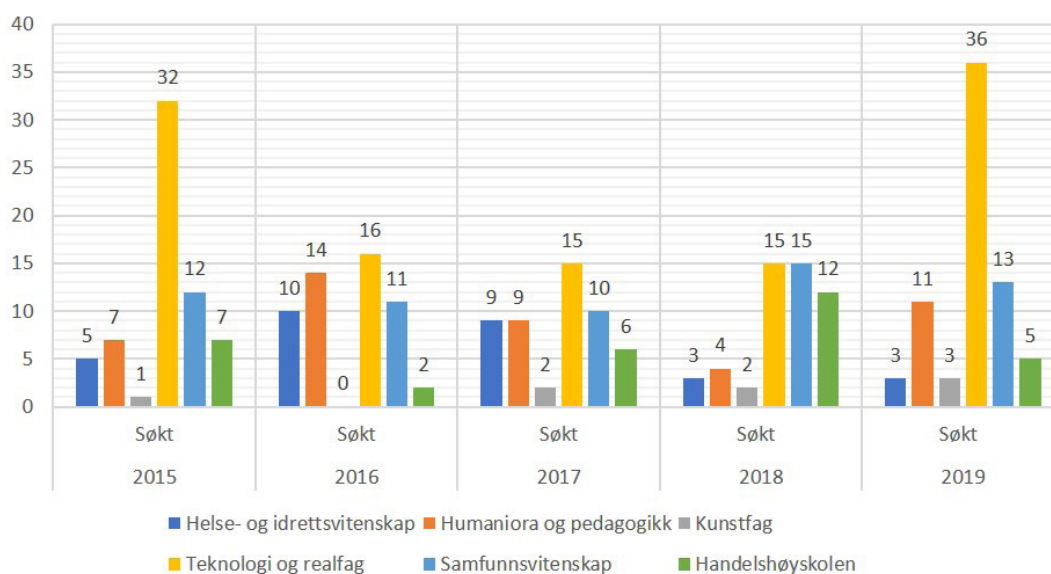
³² Kilde: DBH. Støttemidler som forvaltes administrativt (STIM-OA og PES) er inkludert

³³ Kilde: DBH

Søknader til Forskningsrådet for et utvalg nyere universiteter

Institusjon	2019
NMBU	136
OsloMet	127
UiS	96
UiA	71
USN	55
Nord	48

Mye av veksten i søknadstallene fra 2018 til 2019 skyldes at det ble sendt betydelig flere søknader fra Fakultet for teknologi og realfag i 2019. Det ble også sendt vesentlig flere søknader fra Fakultet for humaniora og pedagogikk i 2019 sammenlignet med året før. For de andre fakultetene er søknadstallet enten stabilt eller lavere enn året før. Se figuren nedenfor.

Figur 4.6: Søknader fra UiA til Forskningsrådet per fakultet, 2017-2019 ³⁶

Det vil være flere grunner til at søknadstallet varierer fra år til år internt ved et fakultet og mellom fakulteter. En viktig årsak er hvilke utlysninger fra Forskningsrådet som hadde søknadsfrist i det aktuelle året og hvilke fagfelt, herunder fakulteter, som utlysningene er aktuelle for. UiAs søknadsstatistikk for 2019 fordelt på program viser at søknader til forskningsprogrammene FRIPRO (15 søknader) og IKTPLUSS (13 søknader) var klart dominerende. Mens FRIPRO er åpent for alle forskere uavhengig av fag og tema, er IKTPLUSS begrenset til IKT-forskning og -innovasjon. De resterende søknadene fordeler seg på en rekke ulike program og utlysningsaktiviteter.

Flertallet av prosjektlederne på UiAs søknader i 2019 var menn (64 %). Kjønnbalansen i søknader vil bl.a. variere etter hvilket forskningsprogram, virkemiddel og fagområde søknaden faller innenfor. Kvinneandelen innenfor ulike

søknadstyper i Forskningsrådet ligger i stor grad noe over og noe under 40 %³⁷. Slik sett skiller ikke UiA seg ut i den ene eller andre retningen.

Per 1. april 2020 er status at UiA totalt har fått innvilget syv søknader i 2019. Se tabellen nedenfor. Dette tallet inkluderer et prosjekt som søkte finansiering fra Forskningsrådet allerede i 2017, men som ikke ble innvilget før i 2019. Av de totalt 71 søknadene som ble sendt til Forskningsrådet i 2019, er fem av søknadene fortsatt til vurdering. Dette må tas i betraktning når man vurderer antall innvilgede søknader i 2019 sett opp mot antall innsendte søknader dette året. I tabellen nedenfor vises fakultetsfordelte og totale tall over UiAs innvilgede søknader i Forskningsrådet de tre siste årene. Antall innvilgede søknader i 2019 var vesentlig lavere enn i 2018. Det må her bl.a. tas i betraktning at enkelte søknader som ble sendt til Forskningsrådet i 2019 fortsatt er til vurdering.

³⁶ Kilde: Forskningsrådet og UiA. Søknader fra Fellesadministrasjonen til Forskningsrådet ifm. midler til støttetiltak er ekskludert fra figuren.

³⁷ Forskningsrådets årsrapport 2019 – Felles kunnskapsbasert innsats for forskning og innovasjon

Søknader innvilget i Forskningsrådet ³⁸

	2017	2018	2019
Helse- og idrettsvitenskap	1	2	
Humaniora og pedagogikk			3*
Kunstfag			
Teknologi og realfag	3	4	3
Samfunnsvitenskap	2	6	1
Handelshøyskolen	2	7	
Totalt	8	19	7

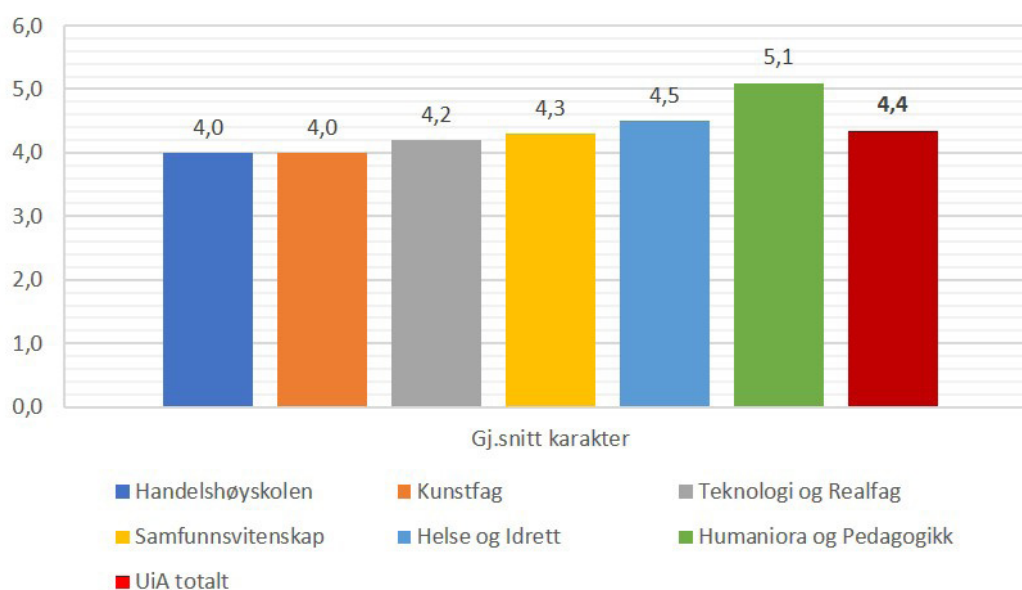
* Inkluderer én søknad som ble sendt i 2017, men innvilget først i 2019

Tall på antall innvilgede søknader, særlig når man sammenligner mellom år og ser på forholdet til antall innsendte søknader i det aktuelle året, må tolkes med varsomhet. Hver innvilget søknad vil ikke ha like stor verdi og gi like mye forskningsaktivitet. Et like vesentlig spørsmål som hvor mange søknader som er innvilget er derfor hvilke søknader som er innvilget og hvor stor verdi disse har. Dette gjennomgås nærmere senere i kapitlet.

Én måte å imøtekomme måleutfordringene på når det gjelder statistikk over søknader, er å begrense analysen til forholdet mellom antall søknader og antall innvilgelser knyttet til én og samme søknadstype og/eller søknadsfrist. I 2019 sendte UiA flest søknader til utlysninger av Forskerprosjekt, med totalt 44 søknader. Av disse 44 søknadene ble to innvilget, noe som gir en

suksessrate innenfor Forskerprosjekt på 4,6 pst i 2019. Ser man utelukkende på de ulike søknadene som ble sendt til Forskningsrådet innen fellesfristen 10. april 2019, totalt 48 søknader, ble to av disse søknadene innstilt på innvilgelse. Det gir en suksessrate på 4,2 %, noe som er vesentlig lavere enn gjennomsnittet for hele søknadsrunden sett under ett, som var på 11,5 %. En nærmere gjennomgang av UiAs resultater etter 10. april-søknadsfristen ble gitt til universitetsstyret i mars 2020. Forskningsadministrativ avdeling jobber med en samlet evaluering av resultatet fra den ovennevnte utlysingsrunden, bl.a. for å se om det finnes eventuelle fellestrekk som går igjen i tilbakemeldingene på søknadene slik at vi bedre kan vite hvor vi må rette innsatsen i tiden fremover.

Gjennomslag i søknadsrunder har nær sammenheng med hvilken karakter de ulike søknadene vurderes til av fagekspertene som Forskningsrådet bruker. Forskningsrådet opererer med en karakterskala fra 1-7, hvor 7 er beste karakter. Karakteren 5 er å anse som meget god, og betraktes som terskelen for hvorvidt et prosjekt er støtteverdig eller ikke. Ser man på søknadene som ble sendt til Forskningsrådet fra UiA i 2019 og som er ferdigbehandlet, viser statistikken at gjennomsnittskarakteren på en UiA-søknad var 4,4, dvs. noe under terskelen for et støtteverdig prosjekt. Se figuren nedenfor. Fakultet for humaniora og pedagogikk skiller seg ut ved å ha et gjennomsnitt på over 5.

Figur 4.7: Gjennomsnittskarakter på søknader sendt til Forskningsrådet i 2019, fakultetsfordelt og totalt ³⁹

³⁸ Kilde: Forskningsrådet og UiA. Søknader fra Fellesadministrasjonen som er innvilget er ekskludert. .

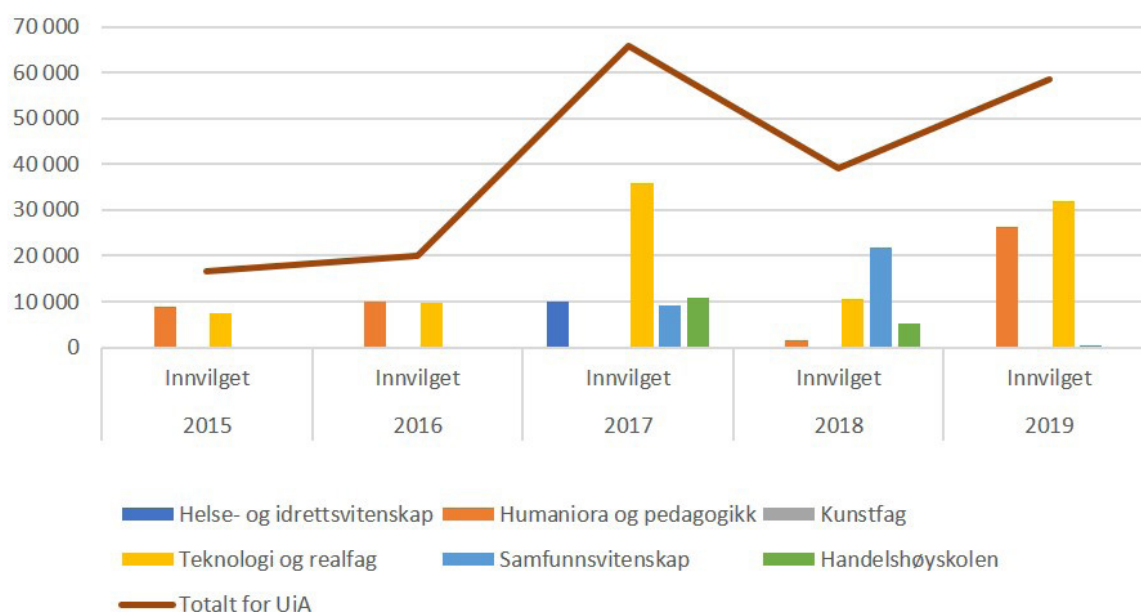
³⁹ Kilde: Forskningsrådet og UiA

Til sammenlikning viser Forskningsrådets sin årsrapport for 2019⁴⁰ at av søknadene de mottok til Forskerprosjektutlysninger i 2019 fikk 62 % karakteren 5 eller høyere, noe som viser at kvaliteten generelt er høy. Alle søknader med karakter 7 fikk finansiering, det fikk også 39 % av søknadene med karakter 6 og 3 % av søknadene med karakter 5. Det viser at det er en svært tøff konkurranse og at forbedring av karakterer er én av flere viktige faktorer for å øke gjennomslaget.

Kontraksverdier på innvilgede prosjekter i Forskningsrådet

Som nevnt ovenfor har det stor betydning hvilke prosjekter som innvilges i et aktuelt år, herunder hvor stor verdi disse prosjektene har. Nedenfor vises totale kontraksverdier/totalt innvilget beløp for alle innvilgede

forskningsrådsprosjekter til UiA i 2019 og tilbake til 2015. Som figuren viser er utviklingen fra 2018 til 2019 svært sterk, med en vekst på om lag 49 % eller 19,4 mill. kroner. Det er vekst i innvilget beløp til tross for at UiA fikk innvilget vesentlig færre søknader i 2019 enn i 2018, og til tross for at enkelte større søknader sendt i 2019 fortsatt er til behandling. Årsaken til dette er at de innvilgede prosjektene i 2019 har en vesentlig høyere verdi enn gjennomsnittet for 2018. Oppsummert betyr dette at UiA fikk innvilget relativt få, men samtidig relativt store prosjekter i 2019. Kontraksverdiene på innvilgede prosjekter er slik sett svært viktige for omfanget av den eksterntfinansierte forskningsaktiviteten ved UiA, og gir over tid utslag på de årlige inntektene UiA får fra Forskningsrådet.

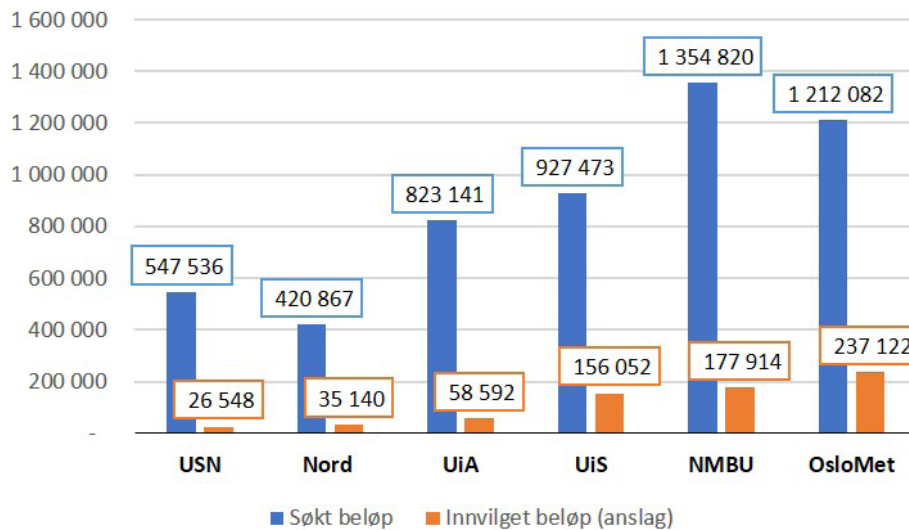
Figur 4.8: Kontraksverdier på innvilgede forskningsrådsprosjekter, 2015-2019, per fakultet (søyler) og totalt for UiA (trendlinje) (tall i 1000 NOK) ⁴¹

Sammenligner man UiAs resultater i 2019 med et utvalg nyere universiteter, er UiA i en mellomposisjon, med vesentlig større innvilget beløp enn USN og Nord, men samtidig vesentlig lavere innvilget beløp enn f.eks. UiS. Se figuren nedenfor. I figuren vises også hvor store beløp UiA og de andre aktuelle universitetene har søkt om.

Totalt søkt beløp er for UiAs del svært høyt sett i forhold til innvilget beløp. Det skyldes at UiA sendte to søknader om Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) i 2019, og hvor søkt beløp i hver av disse tilfellene er i underkant av 100 mill. NOK. De to aktuelle søknadene er fortsatt til vurdering i Forskningsrådet.

⁴⁰ Forskningsrådets årsrapport 2019 – Felles kunnskapsbasert innsats for forskning og innovasjon

⁴¹ Kilde: Forskningsrådet. Innvilget beløp ved Fakultet for samfunnsvitenskap vises ikke i figuren grunnet lavt beløp. Tildelinger av støtte midlene STIM-OA og PES er ekskludert fra totaltallet.

Figur 4.9: Søkt og innvilget beløp i Forskningsrådet 2019, UiA og et utvalg nyere universiteter (tall i 1000 NOK) ⁴²

Endringer i Forskningsrådets søknadsbehandling

Forskningsrådet har i 2019 gjennomført store endringer, ikke bare i organisasjonen og styresystemet, men også i hele søknadssystemet. For å få til effektiv porteføljestyling av alle prosjektene de finansierer, har de gått fra tre til to styrenivåer og innført felles søknadsbehandling. Selv sier Forskningsrådet i sin årsrapport for 2019 at tilbakemeldingene fra søkerne på de nye endringene er positive, men at innvilgelsesprosenten er for lav, bare 13 % i snitt når det gjelder søknader til Forskerprosjekt-utlysninger. Dette betyr at mange prosjekter som er gode og støtteverdige ikke får støtte. Forskningsrådet sier videre at man må finne andre måter å øke innvilgelsesprosenten på, i samarbeid med søkermiljøene, med mindre potten som fordeles økes.

Ved UiA har endringene i Forskningsrådet og innføringen av årlige søknadsfrister ført til at det er laget nye kvalitetssikringsrutiner for søknadsskriving, da man nå har fått betydelig bedre tid på seg til å forberede søknader til Forskningsrådet. Disse rutinene ble vedtatt i januar 2020 og skal være med på å sikre bedre forankring av søknader og prosjekter ved UiA og gi bedre muligheter for å heve kvaliteten på søknader. Som en konsekvens av dette er det også et mål at rutinene skal gi UiA bedre gjennomslag i søknadsrundene i Forskningsrådet.

UiA må være forberedt på at det kan komme ytterligere endringer i Forskningsrådets søknadsrutiner i

årene som kommer. I lys av erfaringene fra fjorårets søknadsbehandling i Forskningsrådet har Forskningsrådet allerede innført endringer i reglene for prosjektledere. Mens man i 2019 kunne være prosjektleder for maksimalt to søknader (identiske eller forskjellige) til virkemidlene Forskerprosjekt, Unge forskertalenter og/eller Mobilitetsstipend, er dette nå innskrenket. En ny endring som Forskningsrådet har innført i 2020 innebærer at man kun kan være prosjektleder på én søknad som sendes inn til enten Forskerprosjekt for fornyelse, Forskerprosjekt for unge talenter eller Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet. I tillegg har Forskningsrådet besluttet at personer som er prosjektleder på et Forskerprosjekt, Unge forskertalent-prosjekt eller Mobilitetsstipend som ble innvilget etter søknad i 2019, ikke kan sende inn søknad til samme utlysning i 2020. Dette vil begrense antall søknader man kan sende inn, og potensielt begrense UiAs deltakelse i Forskningsrådets utlysninger fremover.

Generelt føres det i liten grad systematisk oversikt på UiA-nivå over hvem våre søkere er, f.eks. hvor mange av søkerne som er førstegangssøkere og hvor mange som har mer erfaring med søknadsskriving og eventuelt også prosjektledererfaring. På sikt kan det bli verdifullt å få bedre oversikt over dette, ikke minst som følge av de ovennevnte endringene i Forskningsrådets utlysninger.

⁴² Kilde: Forskningsrådet. Tildelinger av støttemidlene STIM-OA og PES er ekskludert.

4.2.2 EU-/EØS-finansiering

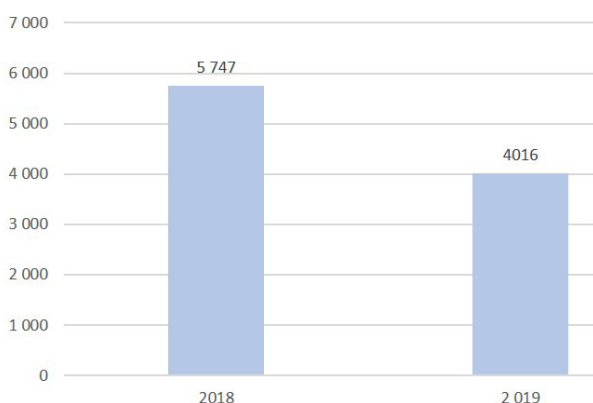
Inntekter fra EU/EØS

Det er en nedgang i totale inntekter fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont 2020 (H2020), og fra andre EU-program fra 2018 til 2019, jf. figur 4.10. Figur 4.11 illustrerer hvordan andelen av EU-inntektene fordeler seg ulikt fra 2018 til 2019, med en betydelig nedgang i inntekter fra H2020. Det er flere mulige årsaker til at forskere søker andre EU-rammeprogram som Interreg og EØS-forskningsprogrammene fremfor H2020, blant annet kan det oppfattes som «enklere» å få tilslag, eller at det er ønskelig å søke andre EU-program før man søker H2020 for å bygge et godt konsortium og/eller opparbeide seg erfaring innenfor EU-finansiert forskning. I 2019 er det også en betydelig nedgang i bidrag fra andre EU-program sammenlignet med 2018.

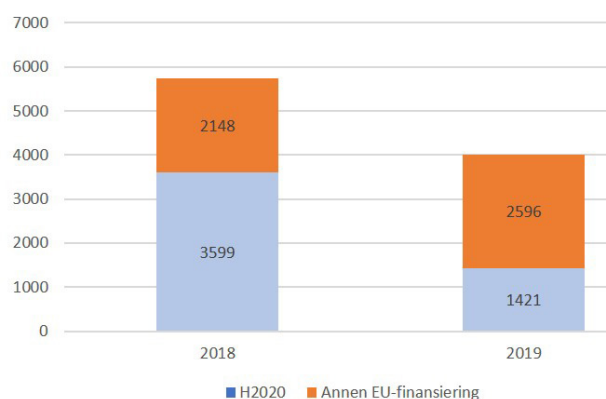
Fordeler med å søke om forskningsmidler fra H2020, i tillegg til en eventuell finansiering, er koblingen

til fremragende forskningsnettverk for publisering og fremtidige prosjekter, nye markeder, tilgang på infrastruktur og muligheten til å delta i en egen type forskningsprosjekt innenfor de utfordringsområdene EU-kommisjonen har definert som sentrale.

Fakultet for teknologi og realfag har tradisjonelt vært ett av få fakulteter som har hatt FP7/H2020-inntekter og de har over tid hatt de største H2020-inntektene. I 2019 er det imidlertid Fakultet for humaniora og pedagogikk som har de største H2020-inntektene, mens Fakultet for helse- og Idrettsvitenskap har den høyeste andelen annen EU-finansiering gjennom Interreg-prosjekt. Videre ser vi at to av fakultetene, Fakultet for Kunstfag og Fakultet for Helse- og idrettsvitenskap ikke har noen finansiering fra H2020. Det er store forskjeller mellom fakultetene i antall ansatte, forskningserfaring, forskningsaktivitet og forskningsfokus, noe som også går frem av fordelingen i figur 4.12 (neste side).

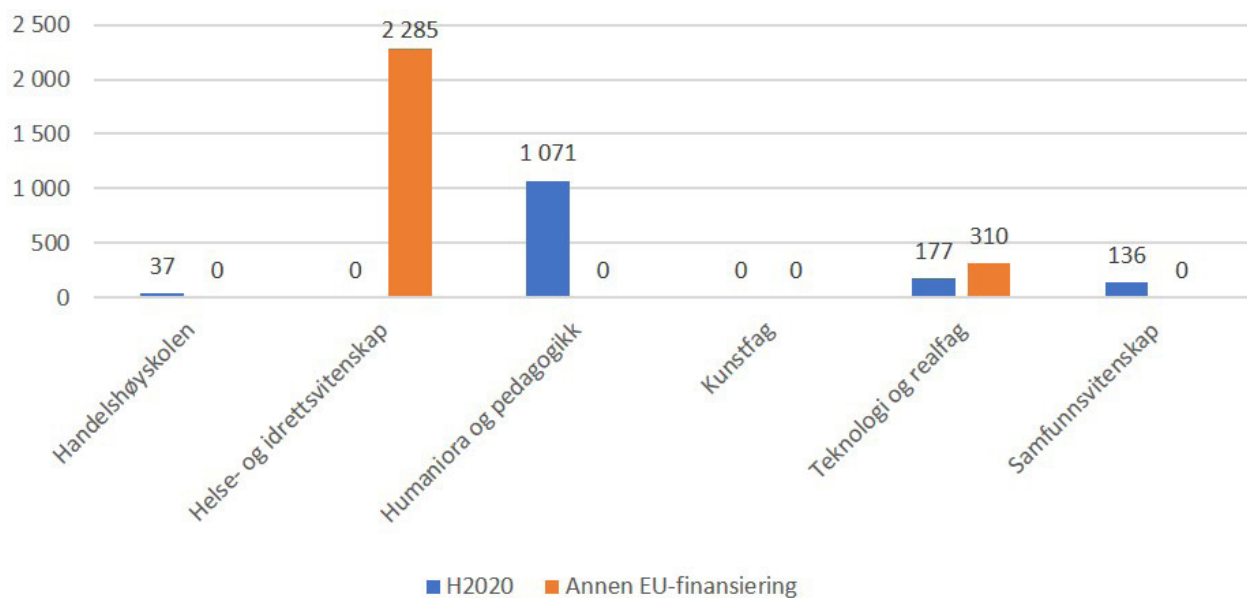
Figur 4.10: Totale bidragsinntekter fra EU til UiA, 2018-2019 (tall i 1000 NOK) ⁴³

Figur 4.11: Totale bidragsinntekter fra EU til UiA fordelt på H2020 og annen EU-finansiert virksomhet, 2018-2019 (tall i 1000 NOK) ⁴⁴

⁴³ Kilde: UiAs regnskap. Inntekter til Fellesadministrasjonen er ekskludert.

⁴⁴ Kilde: UiAs regnskap. Inntekter til Fellesadministrasjonen er ekskludert.

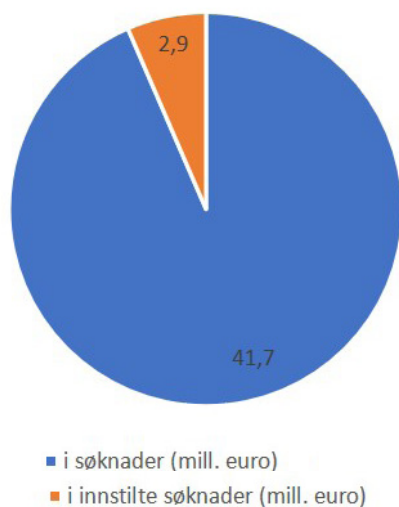
Figur 4.12: Totale inntekter per fakultet fordelt på H2020 og annen EU-finansiering (tall i 1000 NOK) ⁴⁵

I 2018 vedtok Universitetets forskningsutvalg at det skal utarbeides fakultetsvise handlingsplaner for EU-finansiert virksomhet. Basert på de fakultetsvise handlingsplanene skal det også utarbeides en felles handlingsplan for UiA. Handlingsplanene vil bli viktige verktøy i et langsiktig arbeid mot å mobilisere flere forskere til å søke EU-finansiering, og lykkes med dette. Handlingsplanene vil også være et viktig ledd i å utjevne de største fakultetsvise forskjellene.

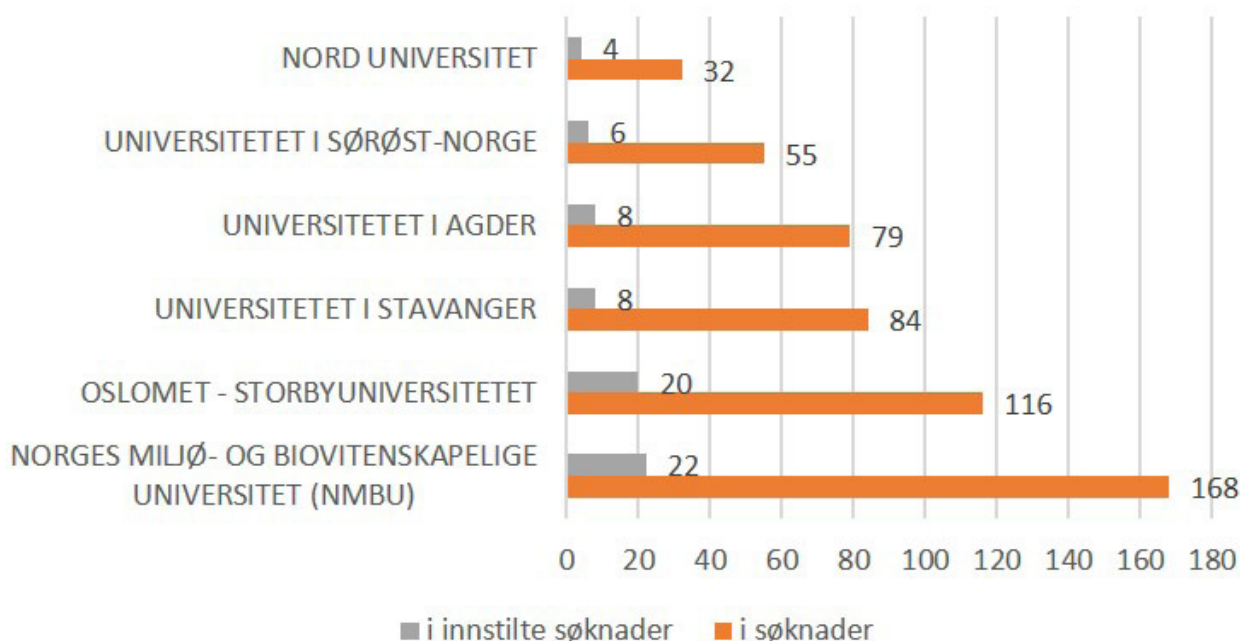
Omsøkte midler og kontraktsverdier på innvilgede H2020-prosjekter

Av figur 4.13 fremkommer det hvor mye UiA har søkt om i forskningsmidler totalt siden åpningen av H2020 i 2014 frem til 2019. Totalt har UiA søkt 41,7 millioner euro i EU-støtte, mens vi har 2,9 millioner euro i innstilte søknader. Dette gir en lav finansiell suksessrate på 7 prosent. UiA har den nest laveste finansielle suksessraten blant de norske universitetene, kun et lite hakk bedre enn USN med en finansiell suksessrate på 6,6 prosent.

⁴⁵ Kilde: UiAs regnskap

Figur 4.13: Søkt og innstilte forskningsmidler totalt i H2020, 2014-2019 (tall i mill. euro) ⁴⁶

Figur 4.14 A: Antall deltakelser i søknader og innstilte søknader totalt i H2020 for et utvalg norske universiteter, 2014-2019 ⁴⁷

Figur 4.14 B gir en oversikt over antall koordinatorsøknader fra UiA til H2020 gjennom hele programperioden så langt fra 2014-2019. Av figuren fremkommer det at UiA har sendt inn 12 koordinatorsøknader og fått tilslag på 1 søknad tilhørende Fakultet for teknologi- og realfag. Det er ønskelig at UiA er koordinator for flere søknader, samtidig er dette en krevende rolle ressursmessig. Det anbefales

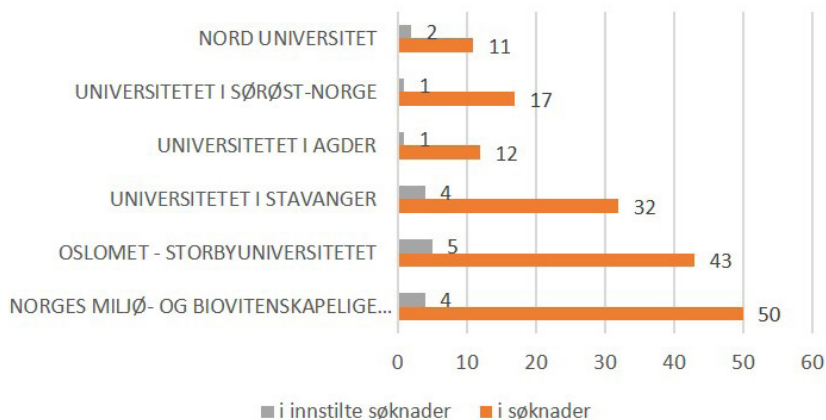
Søknader til H2020 og søknadsresultater

Figur 4.14 A viser en sammenstilling av totalt antall sendte og innstilte søknader i perioden 2014-2019 for et utvalg norske universiteter. Dette er universiteter som UiA, for dette formål, anses som sammenlignbar med, etter blant annet antall år som universitet og størrelse. Totalt for programperioden har UiA deltatt i 79 søknader til H2020, hvor åtte har blitt innstilte. Her er det et forbedringspotensial, som må utforskes nærmere i forkant av det nye rammeprogrammet som trer i kraft 2021. Gode partnere og et godt konsortium, gode prosjektideer og tid til å fokusere på søknadsutviklingen er viktige forutsetninger for å få tilslag i H2020.

å ha vært partner i et EU-prosjekt, før man tar rollen som koordinator for å ha noe mer erfaring med hva dette innebærer. Det er også slik at selv om et EU-prosjekt har en formell koordinator, kan sentrale roller som «scientific coordinator» eller lignende tildeles prosjektdeltakere fra andre institusjoner og dermed gi verdifull innsikt i driften av et EU-prosjekt.

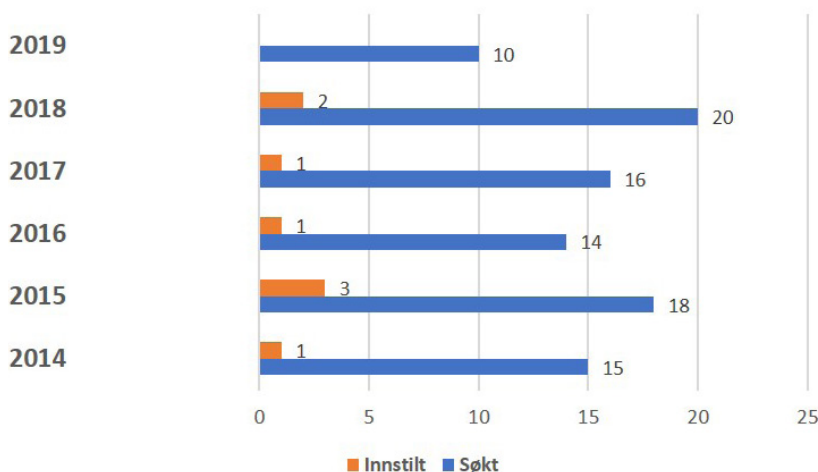
⁴⁶ Kilde: eCorda H2020 søknadsdatabase (kommisjonen). 1. trinnsøknader ved totrinnsprosesser og ugyldige søknader er ekskludert fra tallmaterialet.

⁴⁷ Kilde: eCorda H2020 søknadsdatabase (kommisjonen). 1. trinnsøknader ved totrinnsprosesser og ugyldige søknader er ekskludert fra tallmaterialet.

Figur 4.14 B: Antall koordinatører i søknader og innstilte søknader totalt i H2020 for et utvalg norske universiteter, 2014-2019 ⁴⁸

Figur 4.14 C viser at UiA halverer antall søknader fra 2018 til 2019 og går samtidig fra to til ingen innvilgede søknader. Svingninger i søknadsaktivitet innenfor det enkelte fagmiljø vil anses som naturlig dersom man tildeles forskningsmidler og må prioritere arbeid med allerede innehavende prosjekter. Det vil gi en kapasitetsutfordring som tilsier at søknadsarbeid ikke vil bli prioritert. Dette er imidlertid ikke en tilstrekkelig forklaring på svingningene i søknadsaktiviteten for UiA samlet sett. EU-søknader er tidkrevende og fordrer at det planlegges for arbeid med søknaden.

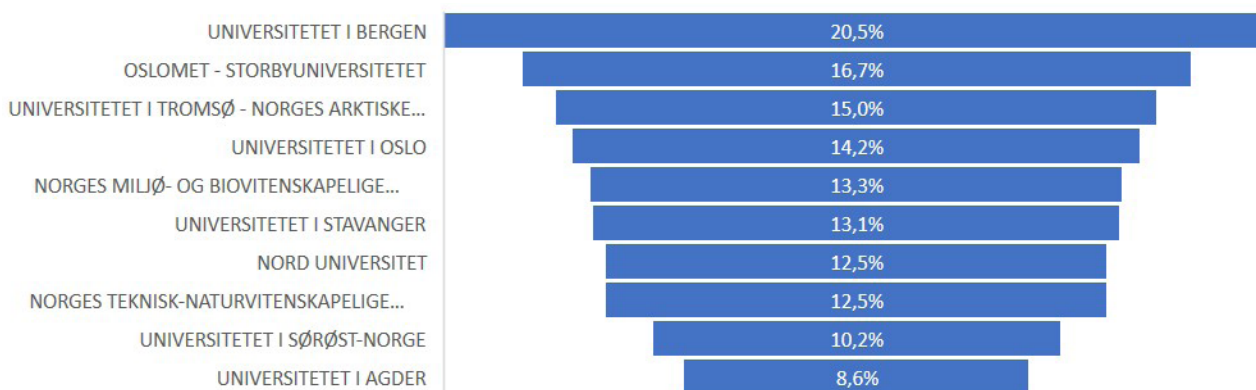

Figur 4.14 C: H2020 Antall deltakelser i søknader og innstilte søknader pr. søknadsfrist pr. år, 2014-2019 ⁴⁹

Figur 4.15 viser suksessraten for de norske universitetene i H2020 fra 2014 til november 2019. Av figuren fremkommer det at UiA har den laveste suksessraten blant landets universiteter med 8,6 prosent, bak USN med 10,2 prosent.

⁴⁸ Kilde: eCorda H2020 søknadsdatabase (kommisjonen). 1. trinnssøknader ved totrinnsprosesser og ugyldige søknader er ekskludert fra tallmaterialet

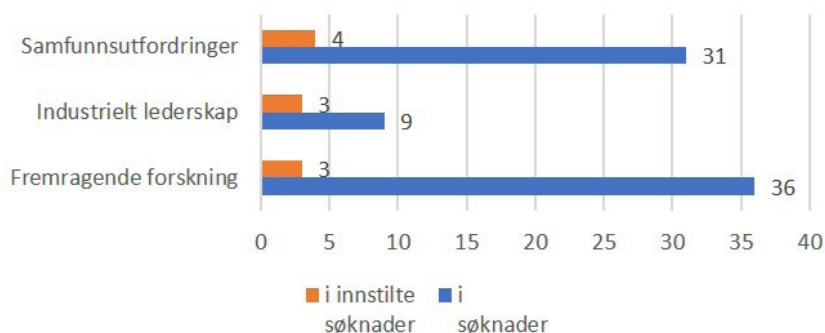
⁴⁹ Kilde: eCorda H2020 søknadsdatabase (kommisjonen). 1. trinnssøknader ved totrinnsprosesser og ugyldige søknader er ekskludert fra tallmaterialet

Figur 4.15: H2020 suksessrate for norske universiteter (2014- nov 2019)

Den lave suksessraten i H2020 kan ikke forklares med én årsak. En mulig forklaring kan imidlertid delvis ligge i hvilke program søknadene sendes til. Figur 4.16 nedenfor viser hvordan søknadene til H2020 fordeler seg etter program. De fleste søknadene befinner seg under pilaren for fremragende forskning. Dette er en pilar som karakteriseres av særlig hard konkurranse. Kun forskere som befinner seg iforskningsfronten innenfor sitt felt får tilslag, og banebrytende, fremragende forskning

prioriteres. Fremragende forskning kjennetegnes av å være «bottom-up», som også kan være en indikasjon på at enkelte forskere ved UiA ikke finner igjen sine fagområder eller opplever at pre-definerte utlysninger ikke treffer deres forskning riktig. Det er imidlertid ikke gjeldende for alle, for den nest største andelen søknader befinner seg innenfor de tematiske utlysningene i pilaren samfunnsutfordringer, og det er også her vi har fått de fleste tildelingene.

Figur 4.16: H2020 totalt antall deltakelser i søknader og innstilte søknader fra UiA fordelt på program i H2020, 2014-2019 ⁵⁰

⁵⁰ Kilde: eCorda H2020 søknadsdatabase (kommisjonen). 1. trinnsøknader ved totrinnsprosesser og ugyldige søknader er ekskludert fra tallmaterialet.

UiAs satsning på EU-finansiert forskning

I 2019 har UiA økt sitt fokus på å få flere til å søke ekstern finansiering, men også på å øke kvaliteten på de søknadene som sendes. Dette er et fokus som vil økes ytterligere i 2020. Som nevnt i kapittel 4.2.1 om Forskningsrådet, har UiA vedtatt nye kvalitetssikringsrutiner for søknadsskriving, for å sikre forankring og øke kvaliteten på søknaden ved å sørge for at søknadsprosessen begynner tidligere, og dermed gir mer tid til dedikert søknadsarbeid. Etter søknad får UiA årlig tildelt prosjektetableringsmidler fra NFR. Det er Forskningsadministrativ avdeling som administrerer midlene og bruker dem til å dekke utgifter og frikjøp for forskere i forbindelse med søknadsskriving, samt flere felles posisjoningsaktivitet rettet mot økt deltakelse i H2020. Forskningsadministrativ avdeling holder egne søknadsskrivingskurs, som et tillegg til de kursene Forskningsrådet allerede arrangerer innenfor søknadsutvikling for EU-søknader. Det vil også være viktig å fortsette med å arrangere kurs i regi av Forskningsrådet på UiA slik at flest mulig får deltatt.

Flere fakultet har satset offensivt på administrativ forskningsstøtte, både på institutt- og fakultetsnivå. EU-teamet i Forskningsadministrativ avdeling har et særlig fokus på EU-forskning og bistår fakultetene og universitetsledelsen ved behov for støtte. En økende del av oppgavene som utføres krever særskilt kompetanse og erfaring. For å levere tjenester av høy kvalitet kreves det et visst volum og at de ulike delene sees inn i en større helhet, og det er derfor avgjørende at nettverks- og samarbeidsmodeller som prosjektstøtte og administrativt FoU-forum videreutvikles og sikrer at man kan dra nytte av hverandre, både innad og på tvers av plassering i fakultet og fellesadministrasjon samt i administrative strukturer mellom forskning og utdanning. I 2019 har det videre vært fokus på å skape bevissthet rundt mulighetene som finnes i EU, både i forhold til Horisont 2020 og på det kommende rammeprogrammet for Horisont Europa og Erasmus +. Høsten 2019 dro en delegasjon bestående av rektoratet, alle dekaner og utvalgte forskere og forskningsrådgivere på en EU-studietur til Brussel. Hensikten med turen var å gi økt innsikt i mulighetene som ligger i EU-forskning, tilstedeværelse i Brussel og hvordan UiA kan øke sin EU-rettete aktivitet og søknadskvalitet til både Horisont Europa og Erasmus +. I 2019 ble det også vedtatt at UiA skulle utarbeide fakultetsvise handlingsplaner

for EU innen forskning og utdanning. Basert på disse handlingsplanene vil det utarbeides en felles EU-handlingsplan for EU. Dette arbeidet ferdigstilles i 2020.

4.2.3 Viktige faktorer for å lykkes i konkurransen om eksterne forskningsmidler

Det er flere og sammensatte faktorer som har betydning for hvorvidt man lykkes eller ikke lykkes i konkurransen om eksterne forskningsmidler, på individ-, gruppe og institusjonsnivå. Ulike faktorer med betydning nevnes nedenfor, men gjennomgangen er på ingen måte uttømmende.

En sentral faktor og et viktig rammevilkår er tilgjengelig tid til å utvikle idéer til forskningsprosjekt og søknader om forskningsmidler. Det vitenskapelige personellet bak søknader om forskningsmidler er også helt sentralt. Dette gjelder bl.a. prosjektleder og annet nøkkelpersonells erfaring og kompetanse, både generelt innenfor forskningen som regelmessig vitenskapelig publisering, og mer spesifikt erfaring med å søke og lede eksternfinansierte prosjekter. Kvaliteten på prosjektideene som drives frem av det vitenskapelige personellet og som det søkes støtte til er i denne sammenheng svært viktig. I konsortiumssøknader er nettverk og gode samarbeidspartnere også avgjørende for å få gjennomslag i konkurransen om forskningsmidler. Mer varige og godt sammensatte samarbeidskonstellasjoner vil med all sannsynlighet øke mulighetene for gjennomslag. Faglig og administrativ støtte er også viktige faktorer, bl.a. støtte fra administrasjonen til planlegging og koordinering av søknadsprosessen og støtte fra både administrasjon og vitenskapelige kollegaer til kvalitetssikring av søknader og forskningsprosjekt.

Hvilken finansieringskilde og hvilket forskningsprogram/ utlysning man søker vil i mange tilfeller ha stor betydning for muligheten til gjennomslag, fordi konkurransen varierer på tvers av finansieringskilder og program. Åpne, frie konkurransearenaer hvor kvalitet/eksellens i forskningen er rådende kriterium for tildeling, f.eks. FRIPRO og ERC, vil typisk ha større konkurranse og være vanskeligere å få gjennomslag i enn mer tematiske og faglig avgrensede forskningsprogram og utlysninger. En annen faktor, som henger sammen med dette, er kunnskapen og kompetansen som søkere og

støtteapparatet rundt de har om forskningsprogrammet og utlysningen som man retter seg mot og søker på. Mer kunnskap og kompetanse, som f.eks. kan tilegnes gjennom å delta som evaluator, kurs og i referansegrupper, er fordelaktig for egne søknader. Innholdet i søknadene, og hva som vektlegges i søknadene og hvordan man treffer målene med utlysningen, har derfor stor betydning for muligheten for gjennomslag.

Forskningsrådet beveger seg stadig mer i retning av EU. I 2019 innførte Forskningsrådet nye vurderingskriterier for en samlet kvalitetsvurdering av søknader: forskningskvalitet/ forskning og innovasjon (Excellence), virkninger og effekter (Impact) og gjennomføring (Implementation). De nye vurderingskriteriene tilsvarer vurderingskriteriene EU benytter for H2020, og kan bidra til å senke terskelen for å søke EU, ved at det er mer gjenkjennbart. I mange NFR- og EU-utlysninger er «Impact» eller samfunnsrelevans svært viktig. Det er avgjørende å vise at prosjektet skal skape en verdi. I mange søknadstyper er det viktig at forskerne må kunne formidle "impact" av prosjektet i europeisk sammenheng og samfunnsmessig relevans da prosjekter som forskerne får støtte til er en liten del av en stor politisk prosess i EU. Det er viktig å være klar over at H2020 og Horisont Europa ikke er et forsknings- og innovasjonsprogram i seg selv, men et finansielt verktøy som EU bruker til å oppfylle sin strategi.

En annen og siste faktor som nevnes her, er evnen på både individ-, gruppe- og institusjonsnivå til å evaluere og lære av både gjennomslag og avslag på søknader om eksterne forskningsmidler. Dette dreier seg bl.a. om egevaluering, men også å lære av kollegaers erfaring og andre institusjoners erfaring.

4.3 Toppforskningscentre ved UiA

Ordnningen med 'Toppforskningscenter etablert av Universitetet i Agder'/'Priority Research Centre established by the University of Agder' ble vedtatt av universitetsstyret i oktober 2017. Universitetsstyret oppnevnte fem toppforskningscentre i oktober 2018

og ett toppforskningscenter i juni 2019. De seks toppforskningscentrene ved UiA er per i dag følgende (vertsfakultet i parentes):

- Centre for Coastal Research, CCR (akultet for teknologi og realfag)
- Senter for eHelse (Fakultet for helse- og idrettsvitenskap)
- Research Centre for Excellence on Lifecourse Nutrition (Fakultet for helse og idrettsvitenskap)
- The Mathematics Education Group, MERGA (Fakultet for teknologi og realfag)
- Centre for Artificial Intelligence Research, CAIR (akultet for teknologi og realfag)
- Mechatronics (Fakultet for teknologi og realfag)

Toppforskningscentre ved UiA er utnevnte etter en vurdering opp mot kriterier fastsatt av universitetsstyret, og støttes med strategisk finansiering fra både universitetsstyret og de aktuelle fakultetene. Denne strategiske tildelingen er en tidsavgrenset investering for å øke fagmiljøenes slagkraft i en nasjonal og internasjonal konkurransearena. En egen rapportering fra de seks toppforskningscentrene framgår av kvalitetsrapportene fra Fakultet for teknologi og realfag og Fakultet for helse- og idrettsvitenskap.

De fleste toppforskningscentrene hadde i 2019 sitt første hele år i drift. Toppforskningscentrene melder i hovedsak om god progresjon i forhold til sine fastsatte milepæler og målsettinger. Det kan bemerkes at to av toppforskningscentrene (Senter for eHelse og CAIR) i løpet av 2019 har søkt om nasjonal senterstatus gjennom forskningsrådsvirkemiddelet Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI). Det er imidlertid altfor tidlig å gjøre en nærmere evaluering av sentrenes resultater og virkningene av toppforskningscenterordningen i stort basert på resultater og erfaringer fra 2019. Etter planen vil toppforskningscentrene evalueres i 2022.

Toppforskningscentrene har som en del av sin rapportering blitt bedt om å identifisere utfordringer som kan ha en innvirkning på oppnåelse av fastsatte målsettinger og milepæler. Utfordringene varierer, men er også til dels overlappende. Bemanning og rekruttering nevnes som utfordringer for flere av sentrene. Enkelte toppforskningscentre rapporterer også at det vil kunne

være behov for å justere på strategi og mål i lys av råd og drøftinger med sitt advisory board, samt at man har behov for å finne egnede samarbeidsmetoder internt og eksternt. Dette er utfordringer som trolig ikke er unike for UiAs toppforskningssentre, men som gjelder flere forskningsmiljø i en vekst- og utviklingsfase.

Universitetsstyret vedtok i januar 2020 at det skal iverksettes en ny utlysningrunde av toppforskningssentre i løpet av 2021. I den kommende utlysningrunden vil det i henhold til universitetsstyrets vedtak innvilges inntil to nye toppforskningssentre.

4.4 Forskningsetikk

Universitetets forskningsetiske utvalg har mottatt to nye varsler om mulig vitenskapelig uredelighet i 2019. Disse ble tatt til realitetsbehandling i 2020. En av sakene behandles av utvalget, mens den andre behandles ved Fakultet for humaniora og pedagogikk.

Universitetets forskningsetiske utvalg har også håndtert et varsel mottatt høsten 2018 som gjaldt manglende kreditering av medforfatter i publisert artikkel. Utvalget konkluderte med at det var manglende kreditering av medforfatter og anbefalte at artiklene ble korrigerert eller trukket tilbake.

Utvalget vurderte videre om det forelå systemfeil ved UiA, slik utvalget er forpliktet til å gjøre etter forskningsetikkloven § 8. I denne saken mente utvalget at Fakultet for teknologi og realfag burde håndtert den første henvendelsen fra klageren annerledes. Utvalget anbefalte fakultetet å se nærmere på sine rutiner for håndtering og oppfølging av slike varsler. Videre anbefalte utvalget at universitetet utreder om det er behov for ytterligere opplæring i forskningsetiske retningslinjer.

Saken ble klaget inn for og behandlet av Nasjonalt utvalg for granskning av uredelighet i forskning (Granskingsutvalget). Granskingsutvalget ga ikke medhold i klagen, og stadfestet avgjørelsen til Universitetets forskningsetiske utvalg den 11. februar

2020. Granskingsutvalget vurderte at Universitetets forskningsetiske utvalg hadde fulgt de alminnelige kravene til god saksbehandling. Saken følges opp administrativt ved universitetet, og fakultetet har fått ansvar for å gjennomføre tiltak.

4.5 Åpen forskning

Åpen forskning, ofte kjent som Open Science (OS), vil si vitenskapelig praksis hvor prosesser og resultater er åpent tilgjengelige under vilkår som fremmer kvalitet og kunnskapsutvikling, inklusive deling og bruk av den forskningsbaserte kunnskapen på en samfunnsansvarlig måte. Policyer, mål og krav om tilgjengeliggjøring av forskning fra Kunnskapsdepartementet, Forskningsrådet (inkludert Plan S) og EU (via Horisont 2020 og Horisont Europa) danner grunnlaget for utvikling og implementering av åpen forskning- praksiser og -aktiviteter ved UiA. UiA har ved utgangen av 2019 etablert følgende infrastruktur knyttet til åpen forskning:

- Ansettelse av Open Science-koordinator. Koordinatorens hovedoppgaver er å følge nasjonale og internasjonale OS-initiativer, sette i gang OS-prosesser ved UiA og markedsføre OS både lokalt og nasjonalt.
- Retningslinjer for åpen publisering av vitenskapelige publikasjoner, revidert i 2019.
- Retningslinjer for forvaltning av forskningsdata ved UiA
- Institusjonelt arkiv, AURA, for tilgjengeliggjøring av vitenskapelige publikasjoner
- Institusjonelt arkiv, UiA Open Research Data, for tilgjengeliggjøring av forskningsdata
- Open Access-fond, som dekker støtte for åpen publisering av vitenskapelige publikasjoner (både tidsskriftsartikler og bøker)
- UiA er én av deltakerne i open access-avtaler med akademiske forlag (Cambridge University Press, Elsevier, Frontiers, Oxford University Press, Sage, SpringerNature, Taylor & Francis, Wiley)
- Kontaktskjema for forskningsstøtte – én vei inn for henvendelser om håndtering av forskningsdata

⁵¹ Ifølge Forskningsrådets policy for åpen forskning

4.5.1 Åpen publisering ved UiA

I de nedenstående tabellene presenteres statistikk over antall og andel publikasjoner ved UiA som er åpent tilgjengelige (OA-publikasjoner). Det skilles mellom vitenskapelige tidsskriftsartikler (øverste tabell) og vitenskapelige monografier og kapitler i antologier. Publikasjonene er fordelt etter fakultet/avdeling som viser antall og andel OA-publikasjoner per fakultet/avdeling.

Antall og andel vitenskapelige tidsskriftsartikler deponerte og tilgjengelige i institusjonelt vitenarkiv AURA. Tall for 2019⁵²

	Totalt antall artikler	OA-antall	OA-andel
Avdeling for lærerutdanning	1	0	0,0 %
Helse- og idrettsvitenskap	103	65	63,1 %
Humaniora og pedagogikk	82	25	30,5 %
Kunstfag	5	3	60,0 %
Samfunnsvitenskap	96	40	41,7 %
Teknologi og realfag	254	121	47,6 %
Fellesadministrasjon	1	1	100,0 %
Handelshøyskolen	72	16	22,2 %
Naturmuseum og botanisk hage	1	0	0,0 %
Samlet	615	271	44,1 %

Antall og andel vitenskapelige monografier og kapitler i antologier deponerte og tilgjengelige i institusjonelt vitenarkiv AURA. Tall for 2019⁵³

	Totalt ant antologier og monografier	OA-antall	OA-andel
Helse- og idrettsvitenskap	11	1	9,1 %
Humaniora og pedagogikk	53	7	13,2 %

Kunstfag	16	0	0,0 %
Samfunnsvitenskap	47	16	34,0 %
Teknologi og realfag	74	8	10,8 %
Handelshøyskolen	17	5	29,4 %
Samlet	218	37	17,0 %

Tabellene viser at det er en vesentlig høyere andel av tidsskriftsartiklene som er åpent tilgjengelige sammenlignet med monografier og kapitler i antologier. Det er i hovedsak to årsaker til dette: a) kostnadsforskjeller og b) krav fra finansierende institusjoner. Når det gjelder kostnader er det vesentlig rimeligere å publisere åpent tilgjengelige tidsskriftsartikler⁵⁴ enn bøker⁵⁵, om lag syv ganger rimeligere. Videre stiller finansører som Kunnskapsdepartementet, Forskningsrådet og EU ikke krav til åpen publisering av monografier og kapitler i antologier, men de samme finansørene krever umiddelbar åpen tilgang til vitenskapelige tidsskriftartikler.

Når det gjelder type åpen tilgang (OA-type) skilles det mellom gull, grønn og hybrid OA. Gull OA gjelder publisering av vitenskapelige artikler i rene OA-tidsskrift, som er gratis å lese for alle som har internettilgang, og som tillater gjenbruk, lagring, indeksering, søk, distribusjon osv. Grønn OA betyr egenarkivering⁵⁶ (tilgjengeliggjøring) av aksepterte manusversjoner av publikasjoner⁵⁷ i åpne elektroniske arkiv (f.eks. UiAs AURA). Hybrid OA⁵⁸ handler om åpen publisering av artikler i abonnementsbaserte tidsskrifter, hvor man betaler forlaget for å gjøre artikkelen åpent tilgjengelig. Nedenstående tabell viser fordeling av UiAs OA-artikler etter OA-type. 49,4 % av alle OA-artikler fra UiA var publisert i rene open access-tidsskrift (gull OA). 41,7 % av OA-artiklene var gjort åpent tilgjengelig gratis gjennom egenarkivering av publikasjoner i abonnementsbaserte tidsskrift (grønn OA). De resterende OA-artiklene sorterer under såkalt hybrid åpen tilgang, men ble i realiteten gjort åpent tilgjengelige via de sektorovergrepene forlagsavtalene.

⁵² Datakilde: CRISTin – totalt antall NVI-rapporterte tidsskriftsartikler; AURA – totalt antall arkiverte tidsskriftsartikler, inkl. publikasjoner med embargo.

⁵³ Datakilde: CRISTin – totalt antall NVI-rapporterte monografier og kapitler i antologier; AURA – totalt antall arkivert monografier og kapitler i antologier.

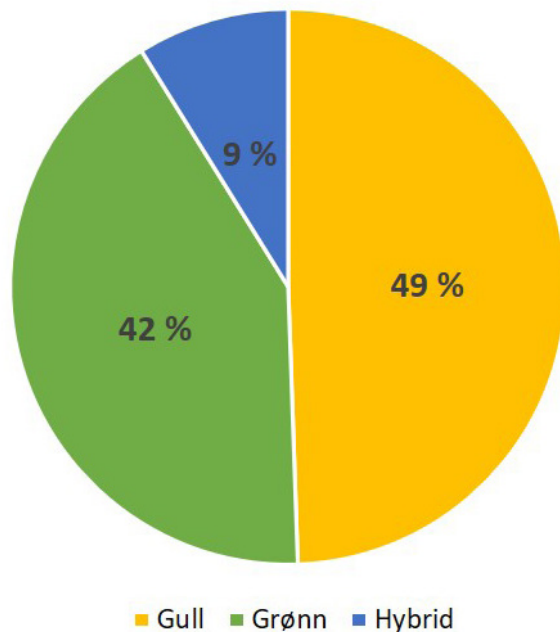
⁵⁴ Gjennomsnittlig publiseringavgift (APC) for UiA ligger på 18 400 kr, inkl. mva.

⁵⁵ Gjennomsnittlig publiseringavgift (BPC) for UiA ligger på 130 000 kr, inkl. mva.

⁵⁶ Egenarkivering vil si at forskere gjør sine arbeider tilgjengelige online ved å laste opp en fulltekstversjon i et åpent arkiv.

⁵⁷ Tallene for grønn åpen tilgang inkluderer publikasjoner som legges ut med embargo (6-24 måneder). Disse publikasjonene blir åpent tilgjengelige etter at embargoperioden har utløpt.

⁵⁸ Denne modellen innebærer frikjøp av enkeltartikler i abonnementsbaserte tidsskrift. Disse artiklene gjøres åpent tilgjengelig mot at det betales en ekstra publiseringavgift (APC – Article Processing Charge). Hybrid OA er vanligvis den mest kostbare veien mot åpen tilgang.

Figur 4.17: Fordeling etter OA-typer av vitenskapelige tidsskriftsartikler deponerte og tilgjengelige i institusjonelt vitenarkiv AURA, tall for 2019⁵⁹

Det er vanligvis to måter å tilgjengeliggjøre monografier og kapitler i antologier: åpen publisering av hele bøker eller egenarkivering av den aksepterte manusversjoner av et kapittel. Hybrid OA gjelder frikjøp av enkelt stående

kapittel i en antologi; resten av kapitler blir kun tilgjengelig via betaling. 29 (78,4 %) av 37 UiAs monografier og kapitler i antologier i 2019 var publisert åpent, og 8 (21,6 %) av 37 ble egenarkivert i AURA.

I nedenstående tabell er de ulike OA-artiklene ved UiA og fakultetene sortert etter nivå på publiseringskanalen, slik det er definert i kanalregisteret. Tabellen illustrerer en aktuell problemstilling ifm. overgangen til mer åpen publisering som er at det er relativt få publikasjoner i nivå 2-tidsskrifter som er åpent tilgjengelige. Det finnes sjelden OA-tidsskrift på nivå 2, spesielt i humaniora- og samfunnsfag. 46 (17,0 %) av alle OA-tidsskriftsartikler (270) publisert av UiA-ansatte i 2019 var publisert i tidsskrift på nivå 2, herav 31 (11,5 %) gjelder teknisk-naturvitenskapelige fag og 15 (5,5 %) – humaniora- og samfunnsfag.

De fleste forlag publiserer åpent monografier og kapitler i antologier. Det er kvalitet av publikasjonen og publiseringsavgift som påvirker valg av publiseringskanaler, mens det finnes godkjente forlag på nivå 1 og 2 både i humaniora- og samfunnsfag og i teknisk-naturvitenskapelige fag. 24 (64,9 %) av 37 av UiAs monografier og kapitler i antologier i 2019 var publisert av forlag godkjent på nivå 1, og 13 (35,1 %) av 37 ble utgitt av forlag godkjent på nivå 2.

Fordeling etter publiseringskanalens nivå av vitenskapelige tidsskriftsartikler deponerte og tilgjengelige i institusjonelt vitenarkiv AURA. Tall for 2019⁶¹

	Totalt antall OA-artikler	Nivå 1		Nivå 2	
		Antall	Andel av totalt OA	Antall	Andel av totalt OA
Helse- og idrettsvitenskap	65	54	83,1 %	11	16,9 %
Humaniora og pedagogikk	25	21	84,0 %	4	16,0 %
Kunstfag	3	3	100,0 %	0	0,0 %
Samfunnsvitenskap	40	33	82,5 %	7	17,5 %
Teknologi og realfag	121	101	83,5 %	20	16,5 %
Handelshøyskolen	16	12	75,0 %	4	25,0 %
Samlet	270	224	83,0 %	46	17,0 %

Bruk av ulike metoder i beregning av OA-tall gjør at det ikke er mulig å lage tidsserier for utviklingen av åpen publisering ved UiA. Nasjonalt er UiA er en av ti institusjoner som har rapportert og tilgjengeliggjort flest artikler i UH-sektoren for 2017-2019 perioden⁶². Institusjonene som gjorde de fleste av sine tidsskriftartikler åpent tilgjengelig i 2019 er UiB (58,0 %), UiT (57,2 %) og

NMBU (56,3 %). UiA ligger på samme nivå som UiS (43,1 %) med 40,4 %⁶³.

Som nevnt innledningsvis har UiA et eget Open Access-fond. Tabellene nedenfor viser innvilgede søknader til fondet for tidsskriftsartikler og bøker. Totalt 40 søknader til fondet ble innvilget i 2019.

⁶¹ Datakilde: Egne notater basert på data fra CRISTin og AURA

⁶² Ifølge tilstandsrapport for høyere utdanning 2020

⁶³ Tallene er uten publikasjoner med embargo. Andel OA-publikasjoner (inkl. artikler med embargo) er på 44,1% (se informasjonen ovenfor).

Innvilgede søknader til UiAs OA-fond, tidsskriftsartikler. Tall for 2019⁶⁴

	Nivå 1	Nivå 2	Samlet
Helse- og idrettsvitenskap	16	2	18
Humaniora og pedagogikk	3	0	3
Kunstfag	1	0	1
Samfunnsvitenskap	1	1	2
Teknologi og realfag	6	1	7
Handelshøyskolen	3	0	3
Samlet	30	4	34

Innvilgede søknader til UiAs OA-fond, bøker, Tall for 2019⁶⁵

	Nivå 1	Nivå 2	Samlet
Helse- og idrettsvitenskap	2	0	2
Humaniora og pedagogikk	1	0	1
Kunstfag	-	-	-
Samfunnsvitenskap	-	1	1
Teknologi og realfag	-	-	-
Handelshøyskolen	2	-	2
Samlet	5	1	6

Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning (UNIT) har, på vegne av Universitetet i Agder, inngått avtaler for Open Access-publisering med følgende akademiske forlag:

- Cambridge University Press
- Elsevier
- Frontiers
- Oxford University Press
- Sage
- SpringerNature
- Taylor & Francis
- Wiley

OA-avtalene er alle «publiser og les-avtaler». Dette innebærer at i tillegg til åpen lesetilgang dekker avtalene også publiseringsavgift (APC) for UiAs forfattere som skal publisere i tidsskrifter hos det aktuelle forlaget. Forfatteren beholder opphavsretten til publikasjonen. Universitetsbiblioteket administrerer publiseringsprosessen.

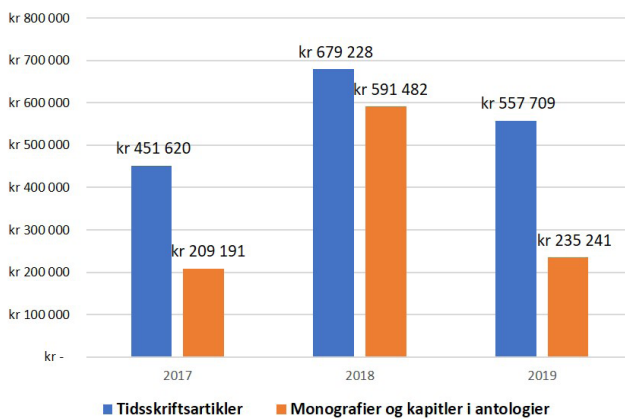
Forlagsavtalene innebærer at i flere tilfeller vil søknader om åpen publisering til UiAs eget OA-fond ikke være nødvendige, ettersom åpen tilgang til de ulike publikasjonene allerede er sikret gjennom forlagsavtalene. I løpet av 2019 ble det sendt inn 29 søknader til UiAs OA-fond hvor det viste seg at publikasjonene allerede var åpent tilgjengelige som følge av de inngåtte forlagsavtalene.

Ser man nærmere på den totale bruken av midlene i OA-fondet, er mesteparten av midlene knyttet til tidsskriftsartikler. Se figuren nedenfor.

⁶⁴ Datakilde: Egne notater

⁶⁵ Datakilde: Egne notater

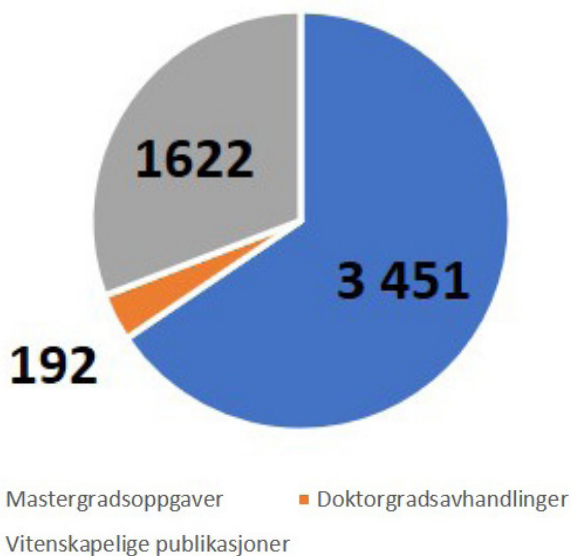
⁶⁶ Datakilde: Agresso – regnskapssystem

Figur 4.18: Kostnadsfordeling for UiAs OA-fond⁶⁶, 2017-2019

Nedgangen i utbetalinger fra UiAs OA-fond må ses i sammenheng med at flere og flere av UiAs publikasjoner nå gjøres åpent tilgjengelig som følge av de inngåtte forlagsavtalene.

UiAs eget institusjonelle vitenarkiv, AURA, viser ved utgangen av 2019 følgende status:

Figur 4.19: Status for innhold i AURA. Tall for 2019⁶⁷

I UiAs Open Research Data arkiv er det ved utgangen av 2019 registrert totalt fem datasett. Det lave antall datasett i UiAs dataarkiv skyldes i hovedsak mangel på krav om å arkivere og gjøre forskningsdata åpent tilgjengelig.

Overgangen til åpen forskning

Samlet sett har UiA, i likhet med resten av sektoren, et potensial for ytterligere å gjøre forskningspublikasjoner og forskningsdata åpent tilgjengelige. I tiden fremover vil UiA og andre forskningsutførende organisasjoner i økende grad også oppleve krav om dette fra både Kunnskapsdepartementet, Forskningsrådet og EU. Overgangen til åpen publisering er nå mer intensiv enn tidligere. Plan S ble endelig vedtatt i 2019, og vil tre i kraft fra 2021. Det betyr at all forskning finansiert av organisasjoner som har undertegnet Plan S, som inkluderer Forskningsrådet, skal publiseres i åpne tidsskrifter eller gjøres umiddelbart åpent tilgjengelig ved publisering.

⁶⁶ Datakilde: Agresso – regnskapssystem

⁶⁷ Datakilde: AURA-arkivet

5 Tematisk del: Alumni

Arbeidet med alumni ble besluttet igangsatt høsten 2017, og UiA Alumni er organisatorisk plassert i Kommunikasjonsavdelingen.

Det finnes i dag alumniordninger ved mange norske utdanningsinstitusjoner, og det er økende fokus på alumni i sektoren.

5.1 UiA Alumni

UiA Alumni har følgende mål:

- bidra til en tettere kontakt med tidligere studenter
- være en arena for å kommunisere nyheter fra UiA
- skape lojalitet til universitetet
- skape oppmerksomhet om behov og prioriteringer
- påvirke meningsdanning og beslutningsprosesser

Målgruppen for UiA Alumni er nåværende og tidligere studenter med en grad fra UiA samt internasjonale utvekslingsstudenter og UiA-ansatte. Siden alumni også markedsføres til nåværende studenter, vil UiA Alumni også bestå av alumner som ikke har fullført en grad. Januar 2020 var det 1650 registrerte medlemmer i UiA Alumni fordelt på fakultet som vist i tabell.

Antall alumner pr 2019	
Helse- og idrettsvitenskap	224
Humaniora og pedagogikk	197
Kunstfag	42
Samfunnsvitenskap	368
Teknologi og realfag	370
Handelshøyskolen ved UiA	389
Avdeling for lærerutdanning	158

Promotering av alumniordningen til avgangsstudentene er høyt prioritert, og UiA Alumni er derfor til stede ved avslutninger, i Canvas og informerer ved direkte henvendelser.

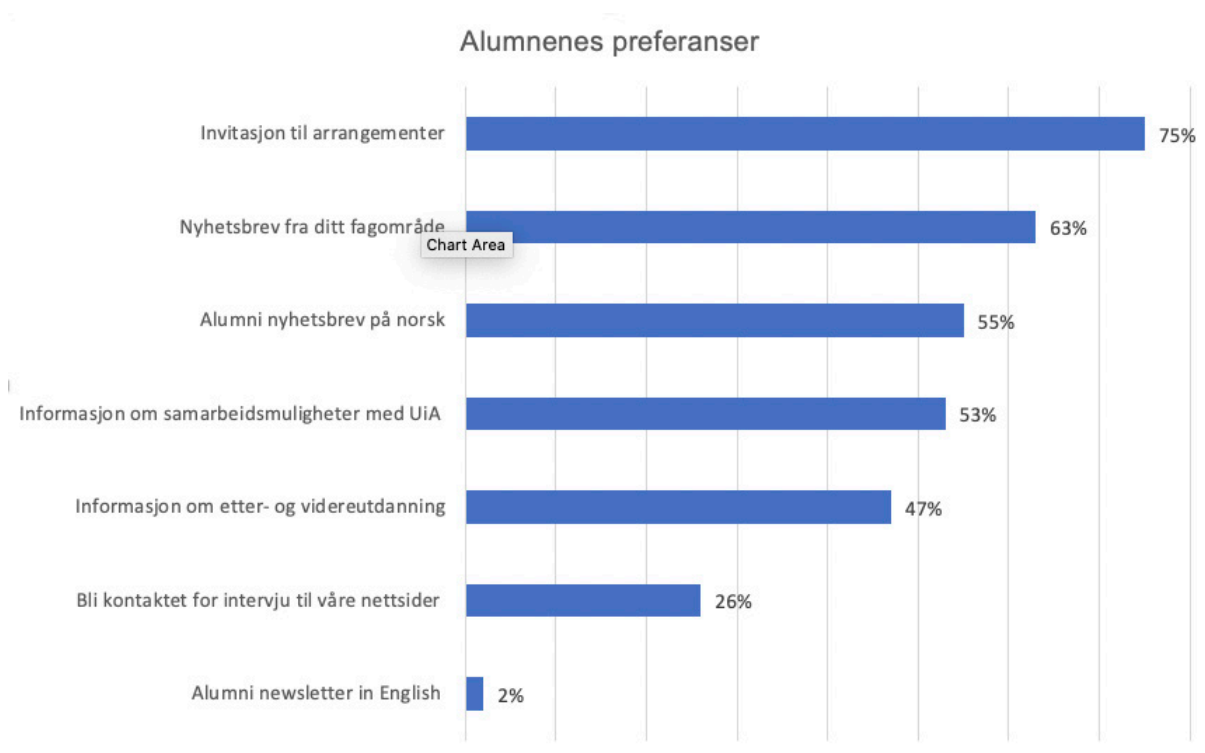
5.1.1 Alumnisystemet Mira

UiA har valgt Mira som leverandør av alumni CRM-system. Systemet gir informasjon om alumnene, hva de har studert, kontaktinformasjon og preferanser i kontakt med UiA. Medlemmene oppfordres også til å legge inn sin bostedsadresse, hvor de jobber og har jobbet tidligere, og studier ved andre utdanningsinstitusjoner. Alumnisystemet er ikke en plattform hvor alumner kan kommunisere med hverandre. Erfaring fra både alumniarbeid i sektoren og fra andre systemer tilsa at det var lite sannsynlig at vi klarer å lage en plattform hvor alumner logger inn ofte nok til at det blir tilstrekkelig aktivitet. Vi har derfor gått for en éngangsregistrering med årlig oppdatering fra alumner. Kontakten alumner imellom foregår i nettverksgrupper de allerede er i, som Facebook og LinkedIn.

UiA Alumni kan av personvern hensyn (GDPR) ikke kontakte tidligere studenter. Tidligere studenter må selv aktivt melde seg inn i nettverket.

5.2 Tilbud og aktiviteter på institusjonsnivå

Alumner blir bedt om å registrere hva slags aktiviteter de ønsker i nettverket. Figuren under viser hvordan preferansene til nettverket fordeler seg.

Figur 5.1: Alumnenes preferanser

5.2.1 Møteplasser

Høsten 2019 opprettet UiA Alumni en avtale med Teateret i Kristiansand om å ha sosiale alumniarrangementer hos dem. Høsten 2019 ble det gjennomført fire tverrfaglige alumnikvelder på Teateret med både faglig og sosial profil. På hver av samlingene har to alumner fortalt om erfaringer. Hovedandelen av deltakerne er alumner, mellom 20-30 oppmøtte per kveld, og arrangementet har fått positive tilbakemeldinger. Konseptet er videreutviklet

og kalles Alumni Meetup, og det planlegges å teste dette ut ved Apotekergården i Grimstad.

Det er opprettet to tverrfaglige LinkedIn-grupper hvor alumner kan bli med for å dele informasjon og stillinger med hverandre. I tillegg finnes det flere grupper for spesifikke studier eller fagmiljø, og flere er på vei.

5.2.2 Faglig påfyll

Gjennom UiA Alumni skal alumner få bedre mulighet til å holde kontakt med sitt fagmiljø og få tilbud om faglig oppdatering og utvikling. Mange faglige arrangementer på UiA er åpne for alle, og alumnene får informasjon om blant annet frokostseminarer og Lørdagsuniversitetet. Ansatte ved UiA som arrangerer seminarer og fagdager oppfordres til å bruke alumninettverket til å invitere alumner.

En sentral del av UiA Alumni er å markedsføre UiAs satsing på etter- og videreutdanning. Våren 2020 ble det sendt ut informasjon om EVU til alle som hadde kryssset av for at de ønsket denne informasjonen fra UiA Alumni.

UiA Alumni sender ut nyhetsbrev til alle alumner, og det sendes også spesifikke nyhetsbrev fra enkelte fagområder.

5.2.3 Internasjonal satsing

Alumninettverket skal bygge opp om UiAs strategi om globalt mindset. Det er et ønske om å bruke alumner som jobber internasjonalt som UiA-ambassadører for å rekruttere nye gradsstudenter og innvekslingsstudenter. 49 registrerte alumner har adresse i utlandet.

Høsten 2019 inngikk UiA Alumni dialog med studentorganisasjonen ESN Agder for å sikre markedsføring mot de internasjonale utvekslingsstudentene. Det er skapt en god dialog med Internasjonalt kontor for å arbeide videre med mulighetene den internasjonale satsingen gir.

På sikt er det et ønske om å kombinere enkelte tjenestereiser i utlandet med alumnitreff, særlig når ledelse er på reise. På den måten holder UiA kontakten med internasjonale alumner, samtidig som kostnadene holdes til et akseptabelt nivå. UiA Alumni kan stå for organiseringen av treffet og bli med ved behov.

5.3 Aktiviteter i fagmiljøene

Det er noe ulikt hvordan alumninettverkene er organisert ved de ulike fagmiljøene, noen har aktiviteter

på fakultetsnivå, mens andre vurderer det som mest hensiktsmessig å ha egne alumninettverk for enkelte studier. Noen fagmiljø har sendt egne nyhetsbrev med informasjon fra sitt fagområde til alumner med utdanning fra fagmiljøet.

Handelshøyskolen ved UiA har hatt alumniaktivitet i flere år, med utgangspunkt i krav knyttet til AACSB-akkreditering. De har derfor vært i gang med alumnitreff før etableringen av UiA Alumni. De holder i hovedsak treff som er åpne for alle fagretninger, men de har også etablert nettverket Indøk UiA Alumni, som i noen grad er drevet av alumner selv.

Ved Fakultet for samfunnsvitenskap var det i 2019 bare Institutt for Informasjonssystemer som ønsket å etablere alumninettverk. Instituttet valgte å satse på sitt masterstudium i første omgang og inviterte alle tidligere masterstudenter til 20-årsjubileum.

Fakultet for helse- og idrettsvitenskap var sammen med Handelshøyskolen en del av pilotprosjektet Alumni. Det har blitt arrangert noen vellykkede nettverkssamlinger for sykepleie og vernepleie. Samtidig ser vi utfordringene ved at dette er en yrkesgruppe som ofte jobber turnus. Fakultet for helse- og idrettsvitenskap planlegger nettverkssamlinger for andre studieretninger i 2020.

Avdeling for lærerutdanning ønsker å utvikle et alumninettverk med fokus på læreralumni i regionen, som avdelingen ellers har god kontakt med gjennom praksisfeltet og Sørlandske lærerstevne. Utfordringen er å kunne tilby faglig relevant innhold på samlinger. En mulighet kan være å koble læreralumner på nettverk i det enkelte fagmiljø, noe som spesielt er ønsket av Institutt for matematikk.

5.4 Utfordringer

- Utvide antall alumner
- Få alumniaktiviteter knyttet til alle fagområder. Det er ulike synspunkter på verdien av alumninettverk ved institusjonen og det påvirker arbeidet.
- Utvikle en god struktur og organisering av arbeidet

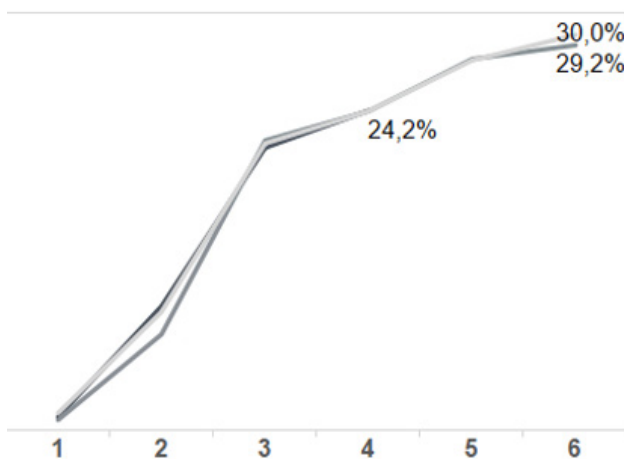
6 Tematisk del:

Førstesemestertiltak

6.1 Frafall første året

For grunnstudier vil en overveiende del av frafall skje i løpet av det første året av studieprogrammet.

I figuren under vises aggregert frafall pr semester for studenter på bachelorprogram og 5-årige masterprogram.

Figur 6.1 Aggregert frafall pr semester

Kurvene er startkullene 2016, 2017 og 2018. Som det framgår av figur, er det små variasjoner mellom de ulike startkullene. Ved starten av 3. semester er frafallstallene for UiA på om lag 21 %.

Frafall kan splittes opp i tre typer:

- Sektorfracfall – studenter avslutter sitt studieprogram uten å oppnå grad
- Institusjonsfracfall – studenter skifter lærested underveis i studieløpet
- Programfracfall – studenten avslutter sitt studieprogram uten å oppnå grad

Kurvene i figuren over viser programfracfall, og noe av frafallet skyldes studenter som bytter studieprogram

(intern mobilitet). Tidligere analyser viser at om lag 15 % av et startkull bytter til et annet studieprogram ved UiA i løpet av første året og at rundt 2/3 av disse bytter til et annet bachelorprogram. Bytte til et annet studieprogram ved UiA er i utgangspunktet ikke et problem for institusjonen som beholder studentene. Fra et programperspektiv ansees det imidlertid som en utfordring da høyt frafall etter første året bidrar til at det blir ledig kapasitet på programmet de resterende årene. For program med ventelister etter fullført opptak vil dette bidra til uutnyttet kapasitet.

Det er stor variasjon i frafall for ulike fagområder og studieprogram, og frafall har en rekke ulike forklaringsfaktorer. Det er ikke gjennomført noen analyser for å avdekke om frafall er høyere eller lavere for studenter som har programmet som sitt første møte med høyere utdanning, men generelt er frafall noe høyere for studenter i alderskategorien 19-24 år.

6.2 God start UiA

I 2019 ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skulle utrede ulike problemstillinger knyttet til studiestart. Gruppens mandat var som følger:

- Kartlegge hovedutfordringene ved dagens studiestart
- Foreslå organisatoriske endringer av studiestarten blant annet for å sikre at fakultetene og vitenskapelige ansatte i høyere grad får eierskap til studiestarten og at studentene raskere knyttes til fagmiljøene
- Forslå innholdsmessige endringer av studiestartene som sikrer at studiestarten får en tydeligere faglig profil og forbereder og motiverer studentene til videre studier
- Utforme et helhetlig introduksjonsprogram for nye studenter. Programmet skal strekke seg gjennom det første semesteret, inkludere studiestarten og ha en struktur som kan være felles for hele UiA. Programmets mål er å sikre sosial inkludering og gi studentene en god faglig introduksjon til studiene.

Arbeidsgruppen leverer sin rapport våren 2020, og rapporten vil bli lagt til grunn for videre arbeidet knyttet til god sosial og faglig studiestart.

I 2019 besluttet UiA å bli medlem av det nasjonale kompetansenettverket «Kompetansedeling for studenters suksess i høyere utdanning». Dette nettverket har eksistert i noen år og er et nasjonalt initiativ som bygger det internasjonale nettverket EFYE (European First Year Experience).

Initiativene er nye, og strukturene knyttet til arbeidet rundt førsteårstiltak er derfor ikke helt klare. Det arbeides med å organisere en struktur hvor dette knyttes til arbeidet i Læringsmiljøutvalget.

6.3 Andre tiltak på institusjonsnivå

Økt fokus på faglig oppstart har bidratt til at en rekke tiltak som har som formål å gi studenter en god faglig start er iverksatt. Noen av tiltakene retter seg mot alle studenter, mens andre har mer fokus på grupper. Eksempler på tiltak som bidrar til god faglig oppstart er:

- Skrivekurs ved biblioteket - et drop-in tilbud til alle studenter som skriver akademiske tekster. Skrivementorer gir tips til hvordan komme videre i skriveprosessen. Det arrangeres åpne seminarer om skriverrelevante tema, kurs i akademisk skriving e.l.
- Tiltak for studenter med norsk som andrespråk. Med norsk som andrespråk kan studiehverdagen by på ekstra utfordringer. UiA har ulike tilbud både før studiet, ved semesterstart og under studiet. Før studiet tilbyr UiA testforberedende engelskkurs, informasjonsdag, studieveiledning samt informasjon om opptak og om akademisk praksis. Ved studiestart tilbys norskkurs på høyere nivå og informasjon om eksamensfrister og særordninger. Under studiet får studentene tilbud om akademisk skrivekurs og informasjon om skrivestua og karriereveiledning.
- Læringsassistentprogram – opplæring som læringsassistent, for å styrke kvaliteten i den faglige veiledningen mellom studenter. MatRIC fokuserer på matematikkundervisning og læring i studieprogram som ingeniørfag, naturfag, økonomi og lærerutdanning.
- Studier med støtte (SMS) er et samarbeidsprosjekt mellom studiested, Studentsamskipnaden, tiltaksarrangør og NAV for studenter med moderat til alvorlig psykisk lidelse. Studier med støtte gir individuell oppfølging for studenter med psykiske helseproblemer som trenger støtte, rådgiving og tilrettelegging i studiehverdagen.

6.4 Studiestart

Studiestart vil for mange av studentene være første møte med høyere utdanning. God studiestart både faglig og sosialt kan derfor være svært viktig i studenters beslutning om å fortsette sine studier.

Studiestart har de siste årene hatt fokus på et helhetlig mottak med et bredt spekter av aktiviteter, en bevisst ruspolicy og en styring av arbeidet med faddernes rolleforståelse.

Selve fadderordning er organisert slik at studenter deles inn i grupper sammen med studenter som skal gå på samme studieprogram som dem selv. Dette legger til rette for at faddergruppene kan videreføres som faglige grupper for mentorordninger også etter at studiestarten er over. Det samarbeides med de ulike fakultetsvise tiltakene slik at det legges til rette for at faddere også kan være faglige mentorer der hvor det er naturlig.

Fadderordningen (Buddy) for internasjonale studenter forsøkes så lang som mulig å tilpasses til den ordinære fadderordningen slik at internasjonale studenter også blir kjent med studenter innenfor samme fagområder som de selv skal studere.

6.5 Fakultetsvise tiltak

Fakultet for teknologi og realfag var tidlig ute med mentorprogrammet First Year Student Environment (FYSE). Fakultetet har ved studiestart 2018 og 2019 satt i gang et faglig fadderprosjekt rettet mot fakultetets førsteårsstudenter ved Campus Grimstad. Målsetningen for FYSE er å:

- sikre økt gjennomføring / hindre frafall første studieår
- bidra til økt oppmøte på undervisning, øving og veiledning
- lære studentene studiestrategi
- bidra til økt trivsel og inkludering
- innhente data om hvorfor studentene slutter på studiet
- studiet

Det overordnede målet er å hjelpe flere studenter gjennom det første utfordrende studieåret. Av Kvalitetsrapport FYSE høst 2019 trekkes det fram at fakultetet har det laveste frafallet siden 2014 på de programmene som er med i prosjektet. Pr 1. februar 2020 var det registrert et frafall på 7,7 % sammenliknet med 12,1 % i 2016, 14,2 % i 2017 og 11,0 % i 2018. Det er viktig for fakultetet å understreke at det er for tidlig å si om resultatet skyldes FYSE eller andre forhold. Det gjøres svært mye for å bedre studentenes hverdag på fakultetet.

Flere andre fakultet har fulgt opp med ulike former for mentorordninger.

God start ved Fakultet for humaniora og pedagogikk har som formål å bedre førsteårsstudenters trivsels- og læringsmiljø på campus. Fakultetet tilbyr studentene en faglig fadderordning gjennom hele første studieår for å hjelpe studenter med å finne seg til rette på campus og å mestre studiene. Det er fokus på godt og inkluderende fellesskap med medstudenter og hjelp til faglige og praktiske problemstillinger.

PEER ved Fakultet for samfunnsvitenskap er et mentorprogram som ble tilbudt alle nye studenter på Statsvitenskap, bachelorprogram, høsten 2019. Mentorene er studenter på programmet, og de skal ved hjelp av sine egne erfaringer gi råd om blant annet studieteknikk, eksamensforberedelser og ulike valg i studiet. Målet med ordningen er å skape et godt samhold blant studentene, i tillegg til å skape trygghet og tilhørighet til studieprogrammet og universitetet.

FYSE er det tiltaket som kan vise til de mest konkrete resultatene på hvilken effekt tiltaket har hatt på studentgruppen. Kvalitative og kvantitative undersøkelser avdekker følgende:

- 89 prosent av studentene svarte at de følte seg godt eller svært godt tatt imot ved semesterstart.
- 77 prosent av studentene svarte at de syntes FYSE-gruppen hadde fungert godt eller svært godt de første 4 ukene.
- Positivt bidrag til UiA Ressurssenters eksisterende arbeid for studenters studie- og læringsmiljø.
- Tendensen viser økt gjennomstrømming mellom første og andre semester.
- De som møter opp mest til FYSE-møtene tar i gjennomsnitt flere studiepoeng enn de som møter minst / ikke møter.
- De som møter opp mest til FYSE-møtene har i gjennomsnitt én karakter bedre enn de som møter minst / ikke møter.
- Opptaksgrunnlaget (karakterpoeng fra videregående skole) har innvirkning på hvor mange studiepoeng studentene produserer.
- Svakt opptaksgrunnlag kan utliknes ved aktiv deltakelse på studieaktiviteter som FYSE.
- Eget tiltak rettet mot kontinuasjonseksamen kan gi positiv effekt for studentene.

Ellers melder fakultetene at det er for tidlig å si noe om hvilken effekt mentorordningene har.

I tillegg til mentorordninger melder fakultetene om flere ulike førstesemestertiltak tilpasset de ulike

fagmiljøene ved de ulike fakultet og institutter. Ulike ordninger som oppstartseminar, faglig oppstartsuke, introduksjonsseminar har alle et mål om å gi studentene en god start på studenttilværelsen med fokus på god faglig og sosial introduksjon til studieprogrammet.

Ved Fakultet for samfunnsvitenskap er det innført et eget innføringsemne i første semester på flere bachelorprogram. Et eksempel er «Innføring i statsvitenskap» som gir en overordnet og grunnleggende gjennomgang og innføring i hva et bachelorstudium i statsvitenskap innebærer. Det er samtidig også sosiale aktiviteter knyttet til dette. Det gir studentene bedre forståelse av hva slags studium de har valgt, samtidig som det bidrar til et faglig og sosialt fellesskap mellom studentene.

Bachelorprogrammet i sykepleie (Kristiansand og Grimstad) ved Fakultet for helse- og idrettsvitenskap har i tillegg til oppstartssamling for alle nye studenter, også flere tiltak rettet mot mannlige studenter i første år. Fakultetet arbeider for å rekruttere flere menn til programmet og har i denne sammenheng hatt flere tiltak som skal bidra til å redusere frafallet i denne gruppen.

Det er ansatt en læringsmiljøkoordinator i 50 % ved Avdeling for lærerutdanning som har som mål å videreutvikle arbeidet med læringsmiljø, med spesielt fokus på førstesemestertiltak, hovedsakelig for grunnskolelærerstudenter. Læringsmiljøkoordinator har også vært med på trinnmøter og snakket om læringsmiljø og på hvilken måte Avdeling for lærerutdanning kan bidra med både planlegging og gjennomføring av ulike tiltak inn mot studentgruppene.

6.6 utfordringer knyttet til førsteårstiltak

- Mange av tiltakene bygger på ulike former for mentorordninger hvor andre studenter har rollen som mentor eller læringsassistent. For disse ordningene bør det utarbeides en enhetlig praksis knyttet til
  - » Kompetanse/opplæringsprogram for mentorene
  - » Incentiver/avlønning
- Overgang fra sosial oppstart med faddere til faglig oppstart med mentorordninger
- Implementere arbeidet med førsteårstiltak som en naturlig del av kvalitetsarbeidet
- Organisering og struktur på arbeidet på UiA-nivå

